

NOTULEN

ALGEMENE VERGADERING VAN AANDEELHOUDERS 2017 AEGON N.V.

19 mei 2017

Den Haag, Aegonplein 50

NOTULEN van de Jaarlijkse Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA) van Aegon N.V. ('Aegon' of 'de Vennootschap'), statutair gevestigd te 's-Gravenhage, gehouden op vrijdag 19 mei 2017 om 10.00 uur (CEST) op het hoofdkantoor van Aegon, Aegonplein 50 te 's-Gravenhage.

Agenda:	pagina
1. Opening	1
2. Bedrijfsoverzicht 2016	3
3. Jaarverslag 2016 en dividend	9
3.1. Verslagen van de RvB en de RvC over 2016	9
3.2. Remuneratierapport 2016	18
3.3. Jaarrekening 2016 en accountantsrapport	21
3.4. Vaststelling van de jaarrekening 2016	24
3.5. Goedkeuring van het slotdividend over 2016	25
4. Benoeming van PricewaterhouseCoopers als externe accountant voor de jaarrekeningen 2017 en 2018	25
5. Kwijting	25
5.1. Verlenen van kwijting aan de leden van de Raad van Bestuur voor de uitoefening van hun taak in 2016	26
5.2. Verlenen van kwijting aan de leden van de Raad van Commissarissen voor de uitoefening van hun taak in 2016	26
6. Samenstelling van de Raad van Commissarissen	27
6.1. Herbenoeming van Dona Young	27
6.2. Benoeming van William Connolly	27
6.3. Benoeming van Mark Ellman	28
7. Samenstelling van de Raad van Bestuur	28
7.1. Benoeming van Matthew Rider	28
8. Uitgifte en verkrijging van aandelen	29
8.1. Machtiging van de Raad van Bestuur tot uitgifte van gewone aandelen	29
8.2. Machtiging van de Raad van Bestuur tot beperking of uitsluiting van voorkeursrechten bij de uitgifte van gewone aandelen	29
8.3. Machtiging van de Raad van Bestuur tot uitgifte van gewone aandelen in het kader van incentiveplannen	30
8.4. Machtiging van de Raad van Bestuur tot verkrijging van eigen aandelen	30
9. Wat verder ter tafel komt	31
10. Sluiting	31

1. Opening

De Voorzitter opent de vergadering en heet de aandeelhouders en de overige aanwezigen welkom. Tijdens de vergadering zal Engels de voertaal zijn. Voor simultaanvertalingen (Engels-Nederlands en Nederlands-Engels) wordt gezorgd. De stemming over de betreffende agendapunten vindt elektronisch plaats via elektronische stemkastjes of een stem-app op het eigen apparaat van aandeelhouders. Voorafgaand aan de vergadering zijn stemkastjes, stemkaarten en een gebruiksaanwijzing voor de stem-app uitgereikt.

De Voorzitter stelt vast dat de volgende leden van de Raad van Commissarissen aanwezig zijn: Robert Dineen, Shemaya Levy, Ben van der Veer, Dirk Verbeek, Corien Wortmann-Kool, Dona Young en hijzelf, Rob Routs. Ben Noteboom kon wegens persoonlijke omstandigheden helaas niet aanwezig zijn. De twee

voorgedragen nieuwe leden van de Raad van Commissarissen, William Connelly en Mark Ellman, zijn eveneens aanwezig. Ook Alex Wynaendts, lid van de Raad van Bestuur, is aanwezig. Behalve Alex Wynaendts, die tevens lid is van de Management Board, zijn de volgende leden van de Management Board aanwezig: Adrian Grace, Allegra van Hövell-Patrizi, Gábor Kepecs, Marco Keim, Carla Mahieu, Sarah Russell, Mark Bloom en Onno van Klinken. Ook Matt Rider, die is voorgedragen als nieuw lid van de Raad van Bestuur, is aanwezig. Overeenkomstig de Nederlandse Corporate Governance Code wordt deze vergadering ook bijgewoond door de accountants die de jaarrekening 2016 hebben gecontroleerd, te weten Ruud Dekkers, Daniël van Veen en Emile Rondhout van PwC.

De *Voorzitter* stelt vast dat oproeping voor deze AVA is geschied via een aankondiging op de website van Aegon op 7 april 2017. De agenda is samen met de toelichting plus bijlagen toegestuurd aan alle in het aandeelhoudersregister van de Vennootschap opgenomen aandeelhouders. Houders van zogenaamde New York Registry Shares hebben bij separaat schrijven een oproeping voor de AVA inclusief agenda ontvangen. Bij de oproeping zijn de ter vergadering te behandelen onderwerpen vermeld. Daarbij is tevens aangegeven dat de agenda plus de toelichting en de bijlagen, het jaarverslag en de jaarrekening over 2016, alsook alle wettelijk vereiste aanvullende gegevens kosteloos verkrijgbaar waren op de website van Aegon, op het hoofdkantoor van Aegon in Den Haag, bij ABN AMRO Bank in Amsterdam en via de e-votingwebsite van ABN AMRO. De stukken voor de AVA hebben ter inzage gelegen vanaf de dag waarop de vergadering is bijeengeroepen en blijven ook na de vergadering beschikbaar.

De vergadering is overeenkomstig Nederlands recht en conform de statuten van Aegon bijeengeroepen. Het totale geplaatste aandelenkapitaal bestaat per de registratiedatum – 21 april 2017 – uit 2.659.517.002 aandelen, waarvan 2.074.548.842 gewone aandelen en 585.022.160 gewone aandelen B. Beide soorten aandelen hebben een nominale waarde van 12 eurocent. Na aftrek van aandelen in eigen bezit zonder stemrecht en rekening houdend met het feit dat deels afstand is gedaan van de stemrechten op gewone aandelen B, bedraagt het totale aantal stemgerechtigde aandelen per de registratiedatum 2.041.267.947.

Later tijdens de vergadering stelt de *Voorzitter* vast dat er 97 houders van gewone aandelen en gewone aandelen B ter vergadering aanwezig zijn. Samen met de aandeelhouders die via e-voting of via een gevolmachtigde hebben gestemd, vertegenwoordigen zij in totaal 1.399.124.292 stemmen. Dit komt neer op 75,25% van het huidige geplaatste aandelenkapitaal en 68,54% van de 2.041.267.947 aandelen die per de registratiedatum stemgerechtigd zijn. Net als in voorgaande jaren zijn de aandeelhouders actief gestimuleerd om tijdens de AVA hun stem uit te brengen.

De conceptnotulen van de op 20 mei 2016 gehouden AVA hebben drie maanden lang voor commentaar ter inzage gelegen op het hoofdkantoor van Aegon in Den Haag en zijn met dat doel op 20 augustus 2016 ook op de website van Aegon geplaatst. De definitieve notulen, ondertekend door de *Voorzitter* en de *Secretaris*, zijn sinds 20 november 2016 beschikbaar.

Deze AVA wordt in het Engels genoteerd door de *Secretaris*, mw. Anne-Marie Roth-Verweij. De conceptnotulen van deze vergadering zullen vanaf 19 augustus 2017 gedurende drie maanden op de website staan voor commentaar. De definitieve notulen komen op 19 november 2017, na ondertekening door de *Voorzitter* en de *Secretaris*, beschikbaar op aegon.com. Er is dan tevens een onofficiële Nederlandse vertaling beschikbaar.

2. Bedrijfsoverzicht 2016

De *Voorzitter* geeft het woord aan Alex Wynaendts, de CEO van Aegon, die een presentatie zal geven over de gang van zaken in 2016. De heer *Wynaendts* zal daarbij ook ingaan op de verslagen van de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen over 2016, inclusief de financiële resultaten en de eerste kwartaalresultaten van 2017. In zijn presentatie komen dus zowel agendapunt 2 als 3.1 aan de orde. De presentatieslides van de heer Wynaendts maken deel uit van deze notulen en zijn te vinden op aegon.com.

De heer *Wynaendts* verwelkomt alle aanwezigen en bespreekt vervolgens wat Aegon in 2016 heeft bereikt met de gevoerde strategie en met de stappen die zijn gezet en nog zullen worden gezet om Aegon nog klantgerichter te maken en nog beter te positioneren om mensen te helpen met het realiseren van een financieel zekere toekomst.

De heer *Wynaendts* introduceert 2016 als een jaar dat werd gekenmerkt door een reeks gebeurtenissen met verstrekende gevolgen voor de wereldeconomie, en ook als een jaar waarin Aegon hard heeft gewerkt om de Vennootschap te transformeren, de operationele en financiële resultaten te verbeteren en dichterbij de miljoenen klanten te komen. Eerst schetst hij hoe de operationele omgeving van Aegon is veranderd. Hij legt uit hoe Aegon openstaat voor verandering en inspeelt op kansen om te groeien, te transformeren en de klant beter van dienst te zijn. Vervolgens geeft hij een overzicht van de financiële resultaten over 2016 en de eerste maanden van 2017, alsook van de stand van zaken ten opzichte van de targets voor 2018.

Onze bedrijfsomgeving verandert steeds sneller en wij moeten gedetailleerd inzicht hebben in de trends die bepalend zijn voor deze omgeving. Hoewel sommige daarvan buiten onze invloedssfeer liggen, betekent dat niet dat we niet voorbereid kunnen zijn op de toekomst. Het gaat om de volgende trends:

1. Lage rente. Wereldwijd waren lage rentetarieven afgelopen jaar opnieuw de norm. Dit had invloed op onze omzet en ons resultaat, maar ook op het spaargeld van veel klanten. Op die lage rente hebben we geen invloed, maar wel op de manier waarop we daarmee omgaan. De afgelopen zes jaar is onze strategie geweest om het accent te verschuiven van activiteiten die afhankelijk zijn van beleggingsopbrengsten naar *fee*-activiteiten. Deze strategie is met succes doorgevoerd en deze activiteiten zijn uitgebouwd. Vorig jaar kwam 42% van ons onderliggend resultaat uit *fees*, terwijl dat zes jaar geleden nog maar 16% was.
2. Politieke veranderingen. 2016 was een jaar van politieke veranderingen, zoals de Brexit. Ook in dit opzicht moeten we goed voorbereid zijn op mogelijke implicaties voor ons bedrijf.
3. Regelgeving. In 2016 zette de trend naar meer regels en voorschriften door, vooral met betrekking tot kapitaaleisen, belastingen, gegevensbescherming en markthervormingen. Deze veranderingen hebben invloed op onze productprijzen, verkoopmethoden en ons risicobeheer. Daarom hebben wij nu nog meer contact dan vroeger met de overheid en de toezichthouders om ervoor te zorgen dat we goed geïnformeerd zijn en goed voorbereid zijn op ieder scenario.
4. Nieuwe technologie en digitalisering. Deze trend staat centraal in onze strategie en wij zijn zeer tevreden over de veranderingen die we afgelopen jaar hebben doorgevoerd. Dit onderwerp komt later in de presentatie nader aan de orde.

De heer *Wynaendts* gaat vervolgens in op het doel van Aegon: mensen helpen met het realiseren van een financieel zekere toekomst. Klaarstaan voor onze 26 miljoen klanten is bepalend voor alles wat we

doen, voor onze belangrijkste beslissingen en ook voor het werk van onze duizenden medewerkers. Ons doel reikt echter veel verder dan puur de ambitie om mensen te helpen. Het uitgangspunt voor onze strategie is om klanten hun leven lang van dienst te zijn, dus niet alleen op een bepaald punt in hun levensloop. En om klanten hun hele leven van dienst te kunnen zijn, is alleen maar producten ontwikkelen niet meer voldoende. We willen steeds meer een vertrouwde aanbieder zijn van toegankelijke, begrijpelijke en betrouwbare diensten en oplossingen. Wij zien dat steeds minder mensen toegang hebben tot financieel advies. Tegelijkertijd weten we dat de behoefte daaraan juist toeneemt, omdat de verantwoordelijkheid voor hun financiële zekerheid steeds meer verschuift van de overheid of de werkgever naar henzelf. Deze verschuiving en deze advieskloof vormen voor ons een geweldige kans om onze klanten beter te bereiken, om hen van de nodige relevante informatie, begeleiding en advies te voorzien en om hen te helpen die broodnodige financiële zekerheid te verkrijgen.

Wij hebben de toezegging gedaan om verantwoord te ondernemen en te zorgen voor een positieve impact voor al onze stakeholders – niet alleen onze klanten en medewerkers, maar ook de samenleving en de aarde. Verantwoord ondernemen is een integraal onderdeel van onze strategie, en wij gebruiken de input en feedback van onze stakeholders om inzicht te krijgen in hun opvattingen over Aegon, de pensioenproblematiek en de wereld om ons heen. Klanten en medewerkers willen dat wij hen, hun kwaliteit van leven en de toekomstige pensioenwereld serieus nemen. Wij opereren steeds meer op het snijvlak tussen financiële zekerheid en welzijn. Daarom doen wij ons uiterste best om mensen bewust te maken van het verband tussen financiële zekerheid en welzijn, om innovatieve oplossingen te bedenken zodat onze klanten in actie komen, om maatschappelijke en financiële kwesties rond langer leven en vergrijzing te agenderen, en om meer te investeren in een schone en gezonde wereld, zoals blijkt uit ons vandaag gepubliceerde Responsible Investment Report 2016.

Verder legt de heer *Wynaendts* uit dat het doel is om klanten hun leven lang te vergezellen. De opbouw van een levenslange relatie met klanten begint zodra zij gaan werken, een gezin stichten, tot en met hun pensioen en oude dag. In de beginfase hebben klanten bescherming nodig, bijvoorbeeld wanneer ze hun eerste huis kopen en een hypotheek nemen. Later in hun leven zullen ze vooral moeten sparen, voor de studie van hun kinderen en steeds vaker ook voor hun pensioen. Wij hebben een omvangrijk pensioenbedrijf opgebouwd in onze belangrijkste markten, met ruim EUR 300 miljard aan pensioenvermogen en 11 miljoen pensioenspaarders. En één ding staat vast: allemaal gaan ze ooit met pensioen, en allemaal zullen zij advies nodig hebben om daar goed op voorbereid te zijn. De trend is onmiskenbaar: klanten zullen zelf steeds meer verantwoordelijkheid moeten nemen voor hun financiële toekomst. En wij staan klaar om hen te helpen de juiste keuzes te maken voor het leven na hun pensioen.

De heer *Wynaendts* vervolgt dat Aegon begin vorig jaar heeft aangetoond dat 'klanten helpen financiële zekerheid te bereiken in alle fasen van hun leven' de juiste strategische koers voor de lange termijn is. Dan licht hij toe hoe Aegon, zoals beloofd, de uitvoering van deze strategie heeft versneld:

1. Er is extra ingezet op het opbouwen en onderhouden van een zinvolle relatie met onze klanten, bijvoorbeeld door verder te investeren in de laatste technologische oplossingen om dichterbij onze klanten te komen.
2. Er zijn maatregelen getroffen om onze portefeuille evenwichtig te maken. Essentieel daarbij was de afstoting van niet-kernactiviteiten – zoals ons commerciële schadebedrijf in Nederland en onze *annuity*-activiteiten in het VK – in combinatie met investeringen in *fee*-activiteiten, zoals BlackRock en Cofunds in het VK.

3. Onze financiële resultaten zijn verbeterd door middel van zowel kostenreducties als omzetgroei. Ook hier zal hij later in de presentatie nog op terugkomen. In januari vorig jaar hebben we onze targets voor 2018 uiteengezet. Afgelopen december hebben we het bezuinigingspakket voor de hele Aegon Groep voor 2018 met EUR 150 miljoen verhoogd – van EUR 200 miljoen naar EUR 350 miljoen – om onze financiële doelstellingen te kunnen waarmaken. Aan het einde van het eerste kwartaal van dit jaar was reeds EUR 160 miljoen bespaard, en over het geheel genomen liggen we ondernemingsbreed op schema met onze strategische prioriteiten.

Al onze units worden beoordeeld op basis van een aantal maatstaven die wij belangrijk vinden. In plaats van puur naar de financiële cijfers te kijken, moeten we ons ook aldoor afvragen: passen deze activiteiten bij onze strategie? Wat zijn de groeivoorzichten en dragen ze bij aan de groei van Aegon? Leveren ze nu en in de toekomst voldoende kasstroom en rendement? Hebben ze voldoende schaalgrootte? Kortom, dragen ze bij aan het succes van de Groep als geheel?

De heer *Wynaendts* bespreekt de belangrijkste activiteiten vervolgens één voor één. In de VS hebben we hard gewerkt aan optimalisatie en betere rendementen. De VS is de grootste financiële markt ter wereld, en met Transamerica hebben wij in de Amerikaanse markt een zeer sterke positie en een sterk merk, dat in de hele VS een begrip is. Iedere dag gaan ruim 10.000 Amerikanen met pensioen. Dit betekent een geweldige kans om 'mensen te helpen met het realiseren van een financieel zekere toekomst', namelijk door de producten en diensten te bieden die ze nodig hebben, door hen te helpen met de overgang van de fase van vermogensopbouw tijdens hun werkzame leven naar hun pensioen.

De afgelopen jaren is Transamerica ingrijpend gereorganiseerd om onze activiteiten beter af te stemmen op de behoeften van onze klanten, om de complexiteit te verminderen, om nieuwe technologieën in te voeren voor betere interactie met de klant, en om de kosten te verlagen. Hiermee zijn we in 2016 doorgegaan, inclusief een grondige herijking van onze locatiestrategie en aanvullende operationele verbeteringen via forse kostenreducties. Dit heeft geleid tot verdere stappen op weg naar één geïntegreerde onderneming. Het is nooit makkelijk om dit soort besluiten te nemen, en vooral niet om afscheid te moeten nemen van gemotiveerde en toegewijde collega's. In totaal zijn er netto ruim 1000 banen geschrapt en drie vestigingen gesloten.

Op het Europese vasteland zoeken we steeds meer naar synergie, bijvoorbeeld door backoffice-diensten gezamenlijk te gebruiken, productkennis te delen en nieuwe technologieën te ontwikkelen via ons Digital Centre of Excellence.

In de Nederlandse markt hebben we een stevige positie. Om winstgevend en concurrerend te blijven, moeten we echter aan de slag om de klantervaring te verbeteren, digitale innovaties te versnellen en veranderingen door te voeren in onze operationele omgeving. In Nederland zorgt de aanhoudend lage rente voor een snellere verschuiving naar beschikbare-premiepensioenen. En voor een markt die zozeer door toegezegd-pensioenregelingen wordt gedomineerd, is dit een enorme transformatie. Door in te spelen op deze doorgaande verschuiving is Aegon, als grootste verzekeringsmaatschappij onder de pensioenuitvoerders, nu marktleider op dit terrein.

In Nederland gaat het ook goed met de *omnichannel*-distributie. Zo is onze online-bank Knab een belangrijke factor in de groei van de *fee*-activiteiten in Nederland. Voor Aegon Nederland streven we naar een kostenbesparing van EUR 50 miljoen in 2018 – waarvan ruim de helft reeds is gerealiseerd.

Desondanks erkennen wij de noodzaak om onze kapitaalbuffers in Nederland verder te verbeteren, en wel door middel van een aantal managementmaatregelen. Deze komen later in de presentatie aan de orde wanneer wordt ingegaan op de kapitaalpositie van de Groep.

In Midden- en Oost-Europa is de wet- en regelgeving de afgelopen jaren sterk veranderd en zijn pensioenstelsels door de overheid geherstructureerd. Door in te spelen op deze veranderingen en de nadruk te leggen op winstgevende groei, wisten we in deze regio de verkoop van risicoverzekeringen flink te verbeteren, met name in Hongarije, Turkije en Slowakije.

Onze activiteiten in Spanje zijn de laatste jaren aanzienlijk gegroeid dankzij het succes van onze distributieovereenkomsten, vooral met Spanje's grootste bank Banco Santander. Wij zijn blij dat deze samenwerking aan het einde van het jaar kon worden uitgebreid met zorgverzekeringen. In Portugal zijn afspraken gemaakt met Banco Santander Totta over een uitgebreider distributieplan.

In het VK was onze prioriteit om marktleider te worden in de digitale dienstverlening door nieuwe activiteiten met succes in ons platform te integreren. 2016 was een jaar van transformatie. Grote delen van de onderneming zijn gereorganiseerd en het merendeel van onze *annuity*-activiteiten is verkocht. Door deze desinvesteringen werd onze blootstelling aan de lage rente en volatiele markten verminderd en konden we de verschuiving naar *capital-light* doorzetten. Aegon UK is een mooi voorbeeld van onze focus op groei. Met de overname van het pensioenbedrijf van BlackRock en Cofunds kwam de weg vrij om in het VK een puur digitale aanbieder te worden met inzet van de modernste technologie. Aegon UK is nu de grootste online-aanbieder in het VK, en het integreren van de nieuwe activiteiten en het upgraden van klanten van onze bestaande platforms vordert gestaag. In totaal bedienen we nu ruim 1,2 miljoen klanten en beheren we op ons geavanceerde digitale platform ruim GBP 100 miljard.

Aegon Asset Management heeft zich ontwikkeld tot een zeer succesvol bedrijfs onderdeel. Ons doel is om het resultaat te verhogen door verdere uitbouw van onze activiteiten voor rekening van derden en uitbreiding naar nieuwe markten. Het jaar 2016 was een mijlpaal in die zin dat Asset Management voor het eerst een afzonderlijk rapportagesegment werd, hetgeen onderstreept hoe belangrijk deze tak voor Aegon is. Asset Management presteerde goed, onder meer met het ontwikkelen en doorvoeren van wereldwijde en regionale strategieën, het verstevigen van de aanwezigheid op bestaande markten en het uitbreiden van de geografische voetafdruk. In het kader van deze strategie werden in Denemarken en Duitsland nieuwe verkoopteams ingesteld die zich richten op het Nederlandse Hypothekenfonds en de Britse Global Funds. Vorig jaar behoorde ons Nederlandse Hypothekenfonds tot de tien best verkopende beleggingsfondsen in Europa, met een vermogen van ruim EUR 10 miljard.

Via samenwerkingsverbanden heeft Asset Management zijn beleggingskennis en -expertise nog beter kunnen inzetten. Een goed voorbeeld is Frankrijk, waar de multi-asset-retailpositie van La Banque Postale Asset Management bleef zorgen voor een sterke instroom vanuit de ruim 11.000 vestigingen van de Franse postbank. We hebben ook hoge verwachtingen van ons Algemeen Pensioenfonds (APF) in Nederland, het eerste fonds van dit type dat goedkeuring kreeg van De Nederlandsche Bank. De uitvoering is in handen van TKP Investments, een dochter van Aegon Asset Management.

Wat betreft onze activiteiten elders in de wereld kunnen wij tevreden zijn over de succesvolle uitvoering van onze strategie met de focus op groei. In de opkomende markten, met name in Azië, zullen wij onze activiteiten blijven evalueren in het licht van de behoefte aan voldoende schaalgrootte. Azië is een regio met een reëel groeipotentieel, waar we sterk hebben ingezet op de uitbreiding van ons

distributienetwerk. In China zijn we enthousiast over de digitale initiatieven van Aegon Tsinghua Tongfang, zoals een app waarmee klanten online een nieuwe polis kunnen aanvragen via een chatfunctie. In India blijft Aegon Life zich richten op de opkomende markt van vermogende klanten, waarbij we de focus nu volledig leggen op de online-verkoop, die een sterke groei laat zien.

De heer *Wynaendts* komt dan terug op het eerder genoemde punt dat digitale innovatie centraal staat in onze strategie. Het feit dat klanten steeds meer digitale diensten willen, blijft bepalend voor onze sector. Beschikken over de beste en meest klantvriendelijke digitale platforms, producten en diensten is een voorwaarde voor succes. Ons doel is dat klanten ons altijd en op iedere gewenste manier kunnen bereiken, en wij investeren in mogelijkheden om aan hun digitale wensen tegemoet te komen.

Technologie wordt steeds belangrijker bij het geven van advies en begeleiding, voor het vereenvoudigen van transactiediensten en voor het gebruik van big data en analytics om beter met klanten te kunnen communiceren en een duurzame relatie te ontwikkelen. Sommige technologieën, tools en diensten ontwikkelen we zelf, maar samenwerken met digitaliseringsdeskundigen of investeren in startende technologiebedrijven via ons Transamerica Ventures Fund biedt vaak de beste kans van slagen. Er wordt nu een korte video vertoond om een indruk te geven van de meest spectaculaire ontwikkelingen van de afgelopen twaalf maanden op het gebied van innovatie en digitalisering. Deze video laat goed zien hoe wij innoveren en ons uiterste best doen voor onze klanten om echt een digitale onderneming te worden en de klantervaring te optimaliseren.

De heer *Wynaendts* gaat dan verder met de tweede helft van zijn presentatie: de financiële resultaten van Aegon. Hij is blij dat Aegon, ondanks de onzekere en lastige omgeving waarin Aegon opereert, in 2016 vanuit financieel oogpunt goed heeft gepresteerd.

Hij begint met de kerncijfers, waaruit blijkt dat het onderliggend resultaat vóór belastingen met 2% is gestegen naar EUR 1,9 miljard – ondanks de uitdagende omstandigheden, waarbij kostenbesparingen en de gunstige aandelenmarkt teniet werden gedaan door tegenvallende claims en de impact van lagere rentetarieven gedurende het grootste deel van het jaar. De nettowinst verbeterde aanzienlijk tot EUR 586 miljoen. De operationele kosten stegen ten opzichte van 2015 met 1% naar EUR 3,8 miljard. De bezuinigingen vielen namelijk weg tegen hogere variabele personeelskosten ten opzichte van 2015 en de overname van de beschikbare-premiepensioenen van Mercer in de VS. Vergeleken met 2015 daalden de operationele kosten exclusief acquisities met 1% en nam de omzet met 15% toe tot een recordbedrag van EUR 12 miljard. Inkomstengenererende beleggingen stegen tot EUR 743 miljard dankzij een toename van niet in de balans opgenomen activa van derden en gunstige marktbevingen. Tot slot behielden we een sterke kapitaalpositie: per einde 2016 was de Solvency II-ratio op groepsniveau van 157%, wat in de bovenste helft van onze doelstelling is.

Vergeleken met 2015 was de 2% stijging in het onderliggend resultaat vóór belastingen primair een gevolg van een hoger onderliggend resultaat in het VK. De nettowinst steeg aanzienlijk naar EUR 586 miljoen als gevolg van een sterk onderliggend resultaat, ondanks een boekverlies op de verkoop van de *annuity*-portefeuilles in het VK, reële-waardeverliezen en winsten op beleggingen. Het rendement op eigen vermogen bedroeg aan het einde van het jaar 8,0%, een stijging met 70 basispunten ten opzichte van 2015, conform het streven om in 2018 op 10% te zitten.

42% van ons resultaat is afkomstig uit *fee*-activiteiten – een bewijs van de succesvolle uitvoering van onze strategie. Hieruit blijkt hoe onze focus op *fee*-activiteiten leidt tot groei. Ons omzetcijfer is een

combinatie van nieuwe levensverzekeringen en brutostortingen. Wij zijn zeer tevreden met onze omzet over 2016, die vergeleken met vorig jaar met 15% steeg naar EUR 12 miljard. Wij zien een structurele verschuiving van levensverzekeringen naar stortingen, die een groei van 20% lieten zien naar EUR 100 miljard. Dit recordbedrag was vooral te danken aan hogere brutostortingen voor pensioenregelingen in de VS, groei via het Britse platform, groei bij onze online-bank Knab in Nederland (die inmiddels ruim 125.000 klanten heeft) en groei bij Aegon Asset Management, vooral bij onze Chinese joint venture AIFMC.

Per einde 2016 lag de Solvency II-ratio met 157% in de bovenste helft van onze bandbreedte van 140%-170%. Deze ratio bleef in het eerste kwartaal van 2017 stabiel op dit niveau. De EUR 0,8 miljard aan in 2016 gegenereerd kapitaal zorgde voor een stijging met 8 procentpunten. Daartegenover stond dat er EUR 0,9 miljard aan kapitaal terugvloede naar de aandeelhouders via de aandeleninkoop van EUR 400 miljoen begin vorig jaar en de uitkering van ruim EUR 500 miljoen aan dividend.

Zoals gezegd erkennen wij de noodzaak om onze kapitaalbuffers in Nederland verder te verbeteren. Daartoe willen wij een aantal maatregelen treffen om een voldoende mate van kapitalisatie te behouden voor onze Nederlandse activiteiten. In het eerste kwartaal van 2017 is daarom EUR 100 miljoen vanuit de Nederlandse holding gedownload naar Aegon Leven. De maatregelen vallen globaal in drie categorieën: 1) verbetering van het risicoprofiel, onder meer door het optimaliseren van ons Asset & Liability Management en hedging, 2) verdere doorlichting van onze wereldwijde portfolio om te zorgen dat alle activiteiten binnen onze financiële en strategische doelstellingen passen en ons kapitaal optimaal wordt ingezet, 3) verdere ondersteuning van onze Nederlandse tak als kernonderdeel van Aegon. In overleg met onze toezichthouder DNB zijn wij een aantal problemen aan het oplossen, en tegelijk met onze resultaten over het tweede kwartaal zullen wij op 10 augustus 2017 een gedetailleerd plan presenteren met de precieze maatregelen die we gaan nemen ter verbetering van de Nederlandse kapitaalpositie.

Wij houden vast aan onze belofte om EUR 2,1 miljard aan onze aandeelhouders terug te geven tussen 2016 en 2018. Tot dusver is reeds EUR 930 miljoen teruggegeven, waarvan EUR 400 miljoen via een aandeleninkoop in de eerste helft van 2016. Indien het slotdividend vandaag wordt goedgekeurd, betalen we daarnaast nog eens EUR 530 miljoen aan dividend over vorig jaar. In 2016 is het dividend voor onze aandeelhouders voor het vijfde opeenvolgende jaar gestegen.

De heer *Wynaendts* schetst dan de voortgang ten opzichte van de financiële targets voor 2018. Qua groepsomzet blijven we een sterke groei zien, zelfs boven onze doelstelling van 10%. Deze is vooral toe te schrijven aan een sterke groei in brutostortingen. De reeds genoemde structurele kostenbesparing van EUR 160 miljoen laat zien dat we goed op schema liggen om de beoogde bezuinigingsdoelstelling van EUR 350 miljoen voor eind 2018 te halen. Eveneens reeds vermeld is de toezegging om in de periode van 2016 tot en met 2018 EUR 2,1 miljard terug te geven aan de aandeelhouders. Wij hebben er alle vertrouwen in dat Aegon wat dit betreft goed op koers zal blijven.

Ter afronding van zijn presentatie stelt de heer *Wynaendts* dat Aegon de afgelopen jaren een ander profiel heeft gekregen en dat de financiële positie is versterkt. In 2016 is de uitvoering van onze strategie versneld. De focus lag daarbij op verbetering van de klantervaring en versterking van de klantrelatie. De stappen die zijn gezet om dichterbij onze klanten te komen, werpen hun vruchten af, zoals blijkt uit de aanzienlijk hogere stortingen die klanten ons hebben toevertrouwd, en ook uit de betere beoordelingen die ze ons gaven. In 2016 hebben we sterke resultaten neergezet en een solide

kapitaalpositie weten te behouden, terwijl we ook goed op koers liggen naar onze financiële doelstellingen voor 2018. Als er iets is dat afgelopen jaar duidelijk is geworden, is het wel dat we in onzekere tijden leven. Met de uitvoering van onze strategie zullen wij in staat zijn om voor al onze stakeholders voortdurend waarde toe te voegen, om onze beloften na te komen en om onze klanten de financiële zekerheid te bieden die ze in een onzekere wereld nodig hebben. Tot slot bedankt hij de 29.000 medewerkers voor hun harde werk, inzet en toewijding, en de aandeelhouders voor hun aanhoudende steun.

De *Voorzitter* bedankt de heer *Wynaendts* voor zijn presentatie.

3. Jaarverslag 2016 en dividend

3.1. Verslagen van de RvB en de RvC over 2016

Aangezien de heer *Wynaendts* in zijn presentatie zowel agendapunt 2 als 3.1 heeft behandeld, geeft de *Voorzitter* de aanwezige aandeelhouders de gelegenheid om hier vragen over te stellen.

Mevrouw *Verdegaal* (MN Services) merkt allereerst op dat zij verheugd is over de aandacht voor financiële zekerheid en welzijn in de presentatie en over de klimaatgerichte maatregelen, zoals de afstoting van steenkoolgerelateerde beleggingen en een toename van de investeringen in klimaat- en energietransitietechnologieën. Zij zou het graag over de volgende thema's willen hebben. Ten eerste roept ze Aegon op de rapportageaanbevelingen van de TCFD (Task force on Climate-related Financial Disclosures) mee te nemen bij de risico/rendementsbeslissingen. Ten tweede hoopt ze dat Aegon actief met haar deelnemingen in gesprek zal gaan over het doorvoeren en naleven van dit rapportagesysteem. Tot slot moedigt zij Aegon aan om de komende jaren toe te werken naar informatieverstrekking volgens dit kader.

De heer *Wynaendts* antwoordt dat naar de belangen van al onze stakeholders moet worden gekeken, om te beginnen die van onze klanten, medewerkers en aandeelhouders, maar we moeten ook denken aan het welzijn van onze klanten en onze planeet. Daarom hebben we afgelopen jaar heel wat maatregelen genomen om, waar dat zinvol en effectief is, zelf daadwerkelijk maatregelen nemen. We zijn bijvoorbeeld een CO₂-neutrale onderneming; dit is met terugwerkende kracht gemeten over 2015 en 2016. Wij beleggen niet meer in steenkoolwinning voor zover het om meer dan 30% van onze groepsactiviteiten gaat. We werken dus voortdurend aan verdere verbetering en ondernemen actie waar we kunnen. Tot slot hebben we behoorlijk geïnvesteerd in duurzame energie, omdat wij ook zien dat deze investeringen vanuit risico-/rendementsoogpunt interessant zijn voor onze aandeelhouders en dus ook voor onze klanten.

Mevrouw *Van Heck* (VBDO) stelt drie vragen over klimaatverandering en duurzame ontwikkeling en met name over de maatregelen om de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs te halen. Ten eerste wil ze weten welke extra maatregelen Aegon dit jaar gaat nemen om het klimaatrisico en de risico's van fossiele brandstoffen in de beleggingsportefeuille verder te verminderen. Ten tweede vraagt ze of Aegon bereid is om ambitieuze en concrete targets voor verantwoorde beleggingen vast te stellen en daarover volgend jaar ook verslag uit te brengen, omdat dit de motivatie voor dergelijke beleggingen zal vergroten. De derde vraag is namens een Poolse ngo. Zij heeft begrepen dat Aegons Poolse pensioenfondsen nog altijd relatief veel aandelen bezitten in de Poolse staatsbedrijven PGE en ENEA en dat die nog steeds nieuwe kolencentrales bouwen. Deze bedrijven zijn door andere beleggers uitgesloten en zij wil weten of Aegon van plan is om ze komend jaar af te stoten.

Op de eerste vraag antwoordt de heer *Wynaendts* dat er doorlopend allerlei stappen worden genomen. Het Responsible Investment Report van Aegon Asset Management, dit jaar voor het eerst gepubliceerd, geeft duidelijk aan hoeveel belang wij hechten aan verantwoorde beleggingen, net als de klanten en medewerkers van Aegon. Een ander voorbeeld is de oprichting van een specifieke, meer permanente klimaatrisicowerkgroep bij Aegon Asset Management. Wat de tweede vraag over verantwoorde beleggingen betreft, is hij van mening dat het geen goed idee is om targets vast te stellen, omdat dit soort beleggingen slechts beperkt beschikbaar is. Wij willen onze teams blijven aanmoedigen om te zoeken naar kansen die aansluiten bij de behoefte aan zowel maatschappelijke verantwoordelijkheid als behoorlijk rendement. Aan onze klanten doen wij toezeggingen voor de lange termijn, en dat is alleen mogelijk als we een behoorlijk rendement kunnen behalen. In reactie op de vraag over de Poolse pensioenfondsen erkent hij dat Aegon deze belangen inderdaad heeft. Wij zijn ons bewust van het probleem en zullen het uitzoeken, maar een concreet antwoord kan niet worden gegeven vanwege de complexe juridische en fiduciaire structuur van deze Poolse fondsen, die zich bovendien in een overgangsfase bevinden. Hopelijk zal deze kwestie volgend jaar zijn opgelost.

Mevrouw *Van Heck* (VBDO) vraagt dan hoe wordt omgegaan met vergelijkbare bedrijven in de portefeuille die zo sterk op steenkool zijn gericht en kolencentrales bouwen, zoals deze twee Poolse. Worden deze actief geanalyseerd? Wordt overwogen om deze bedrijven af te stoten?

De heer *Wynaendts* antwoordt dat heel duidelijk is gecommuniceerd dat bedrijven die voor meer dan 30% afhankelijk zijn van steenkool, zijn afgestoten. In een aantal gevallen ligt het ingewikkelder. Sommige elektriciteitsproducenten zijn overgeschakeld van kolen op gas. Er vinden dus allerlei veranderingen plaats. Daarover gaan we in dialoog met die bedrijven. Verder vindt hij dat wij een fiduciaire verantwoordelijkheid hebben in die zin dat onze klanten besluiten over beleggingen.

De heer *Keyner* (VEB) spreekt namens de VEB en een aantal kleinere aandeelhouders die een volmacht hebben gegeven, samen 870.000 aandelen. Hij zegt dat Aegon wel de juiste strategie heeft, maar dat de uitvoering veel te langzaam verloopt. Hij heeft een aantal opmerkingen en vragen. Allereerst merkt hij op dat Aegon op de strategische doelstelling van klant- en medewerkerstevredenheid veel slechter scoort dan haar concurrenten. Ten tweede vraagt hij of de oplossing voor Aegon niet in kostenreductie ligt maar eerder in de balans. Hij erkent dat Aegon vooruitgang heeft geboekt op het gebied van *operational excellence*, maar vindt dat Aegon veel te voorzichtig is met het zetten van grote, drastische stappen en dat zich dit deels vertaalt in de aandelenkoers. Er is gesneden in kosten die sowieso erg hoog waren en de balans laat onvoldoende rendement zien. Zijn derde vraag is wat Aegon kan leren van concurrenten die structureel veel meer rendement op eigen vermogen realiseren dan Aegon. Hij noemt a.s.r. en NN Group, die veel kleiner zijn dan Aegon maar wel een hoger rendement op eigen vermogen weten te behalen. De heer *Keyner* eindigt met een vraag over de strategische verschuiving naar *fee*-activiteiten. Deze werd gepresenteerd als een succesverhaal maar het jaarverslag laat juist een verslechtering van deze activiteiten zien.

Op verzoek van de *Voorzitter* beantwoordt de heer *Wynaendts* de vragen. Qua klanttevredenheid is de NPS-score verbeterd. Het is uitermate lastig om die te vergelijken met die van concurrenten, want onze NPS-score heeft betrekking op wereldwijde activiteiten, en die kun je niet vergelijken met activiteiten in slechts één land. De focus is en blijft op het verbeteren van de relatie met de klanten, zodat zij ons niet alleen zien als een partij van wie je een product koopt, maar ook als een dienstverlener voor de langere termijn. Daar steken we veel energie en geld in. Zodoende zie je ieder jaar een kleine verbetering ten

opzichte van het voorgaande jaar. U noemde ook de medewerkerstevredenheid. In tijden van herstructureringen en bezuinigingen creëer je ook onzekerheid voor medewerkers. Als je dat toevallig precies op dat moment meet, is het niet verrassend als de engagement-scores van medewerkers zijn gedaald.

Zoals ik in de presentatie al zei, moeten we blijven werken aan een verdere verbetering van het rendement op eigen vermogen. Vorig jaar was het 8%. Ons doel voor 2018 is 10%. We hebben duidelijk aangegeven dat we dit willen bereiken door omzetgroei, maar vooral ook in combinatie met kostenverlagingen. Er zijn zeer vergaande maatregelen genomen. Begin 2016 was ons doel om EUR 160 miljoen te bezuinigen. Zoals bekend hebben we dat doel in de VS verhoogd naar EUR 300 miljoen, en de totale doelstelling naar EUR 350 miljoen. We doen dus het nodige om de rendementen te behalen waar aandeelhouders recht op hebben. In het eerste jaar hebben we de doelstelling al bereikt die we eigenlijk voor twee jaar hadden gesteld. Daar blijven we aan werken.

Tot slot uw vraag over *fees*. Vijf jaar geleden was ons bedrijf nog sterk afhankelijk van *spread*-activiteiten. Daarom wilden we een verschuiving naar een evenwichtige positie en zijn de *fees* nu verdrievoudigd ten opzichte van vijf jaar geleden. Veel verdere verhoging is niet nodig, want het gaat om het juiste evenwicht. We houden ons nu eenmaal bezig met het bieden van financiële zekerheid aan onze klanten, en dat betekent dat we *spread*-activiteiten zullen blijven houden. De daling in *fee*-activiteiten van 43% naar 42% kwam feitelijk doordat onze technische en *spread*-activiteiten het afgelopen jaar aanzienlijk beter deden dan het jaar daarvoor. Het gaat erom de juiste balans te creëren, de blootstelling aan kapitaalmarktrisico te verminderen en tegelijkertijd onze uitgavendoelstellingen te realiseren. En zoals u ook erkent, zijn we al een heel stuk op weg, want door daarop in te zetten zullen we de doelstelling voor 2018 van 10% kunnen halen.

De heer *Keyner* (VEB) is het met dat laatste eens, maar vraagt zich af of kostenbesparingen de oplossing zijn voor het kernprobleem, namelijk dat de balans niet genoeg rendement oplevert. Hij herhaalt zijn vraag of Aegon niet iets kan leren van bepaalde concurrenten. Hij herhaalt ook zijn eerdere opmerking dat de strategie misschien wel goed is, maar dat hij bang is dat de uitvoering te langzaam verloopt. Alle concurrenten veranderen in hoog tempo en richten zich ook op zaken als ICT, hands-on, enzovoort, dus Aegon ligt nog steeds achter. Is bezuinigen echt het belangrijkste en is Aegon wel agressief genoeg? Als het niet allemaal veel sneller kan, moet er misschien een ander probleem worden opgelost en kunt u misschien iets leren van sommige concurrenten.

De heer *Wynaendts* antwoordt dat het kostenvraagstuk naar zijn mening optimaal is afgehandeld. Bij onze beleggingen moeten we de juiste balans zien te vinden tussen risico en de hoeveelheid kapitaal die daarvoor nodig is. Dus bijvoorbeeld hier in Nederland hebben we grote delen van onze portefeuille belegd in staatsobligaties maar ook in hypotheek. Zoals u weet waren wij een van de eerste ondernemingen in Nederland die zelfgegenereerde hypotheek op de balans zetten. Dat was een heel goede beslissing. We hebben nauwelijks verliezen geboekt en de spread loopt op. Tegelijkertijd hebben we enige tijd geleden in het kader van Solvency II ook besloten om niet meer in aandelen te beleggen. Dat betekent dat er beperkingen zitten aan wat je kunt bereiken. Dus als je beleggingsresultaten vergelijkt, moet je dat doen in relatie tot de kapitaalallocatie. In termen van beleggingsresultaat hebben wij binnen de gestelde beperkingen eigenlijk goed gepresteerd. We moeten de juiste beslissingen nemen qua risicoprofiel en qua risico dat we bereid zijn te nemen op onze balans. In feite nemen we wel veel indirect risico op aandelen, want bij onze *fee*-activiteiten krijgen we een vergoeding op de beleggingen die we beheren, en als de aandelenmarkten op en neer gaan, gaan onze vergoedingen mee

op en neer. We hebben dus al een behoorlijke marktexposure en we zien dat die vorig jaar gunstig is geweest en dit jaar ook gunstig zal blijven voor ons onderliggend resultaat.

De heer *Keyner* (VEB) antwoordt dat hij begrijpt dat je meer rendement kunt behalen als je meer risico neemt, en omgekeerd. Toch is het vreemd dat Aegon – vooral in Nederland – problemen heeft met de Solvency II-ratio terwijl a.s.r. dat probleem niet heeft en NN Group evenmin. Dus hoewel wij conservatiever zijn, belooft u noch uzelf noch ons als aandeelhouders met een hogere solvabiliteit. We hebben dus aan twee kanten een probleem. De rendementen zijn relatief laag en tegelijkertijd wordt Aegon niet als heel veilig aangemerkt door De Nederlandsche Bank en Solvency II.

De heer *Wynaendts* geeft aan dat de solvabiliteit 157% was, wat in het midden en zelfs bovenaan het midden van onze bandbreedte is. Op groepsniveau hebben we dus een sterke solvabiliteitspositie. Wij erkennen ook dat we de solvabiliteit van onze Nederlandse tak verder moeten verstevigen. Wij zijn hierover in overleg met de toezichthouder en in augustus 2017, bij de resultaten over het tweede kwartaal, zullen we nadere informatie verstrekken.

De *Voorzitter* merkt op dat zowel de Management Board als de Raad van Commissarissen beseft dat de omgeving heel snel is veranderd. De situatie in de VS, de versnelde doorvoering van het bezuinigingsprogramma en de bijstelling van onze strategie zijn het gevolg van de gevoerde discussies. Het houdt ons dus heel erg bezig.

De heer *Van der Kooi* vraagt vervolgens wat Aegon gaat doen om de groep nieuwe klanten te bereiken die na 1980 zijn geboren, zich niet erg druk maken om hun pensioen en heel anders tegen hun carrière aankijken. Dat kan een uitermate interessante groep zijn voor Aegon, maar die boodschap ziet hij in de radio- en televisiereclame niet terug.

De heer *Wynaendts* antwoordt dat in de presentatie het accent inderdaad ligt op mensen die al vermogen opbouwen en zich bewust zijn van de noodzaak daarvan. Toch zijn we bezig met allerlei zaken, waarover wij u heel graag informeren. Met name hebben we ons wereldwijde pensioenonderzoek onder mensen van verschillende leeftijden. Het is inderdaad heel moeilijk om de jongere generatie het belang van sparen te laten inzien. Uiteraard zien we dat ook als onze verantwoordelijkheid en als een kans, maar onze activiteiten richting die groep zullen waarschijnlijk zichtbaarder zijn via andere, bijvoorbeeld digitale kanalen. We investeren in een aantal ondernemingen, zoals Knab. Dat is een bank waar veel belangstelling voor is, vooral onder jonge mensen die graag alles digitaal doen. Dus in dat geheel nieuwe deel van het medialandschap zult u ons veel meer tegenkomen. Zoals ik in het begin al zei, is ons doel om klanten in alle fasen van hun leven van dienst te zijn. Dat begint al vroeg: als ze een gezin stichten, een huis willen kopen, een hypotheek nodig hebben en daarvoor een levensverzekering afsluiten. Daar komen wij in beeld. Inderdaad is het op dat moment het belangrijkste voor hen om een huis te kopen en een hypotheek te krijgen. Sparen komt pas later. Daarom proberen wij voortdurend met hen in contact te blijven zodat we hen in elke levensfase kunnen helpen om in hun behoeften te voorzien. Dat is de kern van onze strategie: levenslange financiële zekerheid voor onze klanten. Daarvan zult u meer gaan merken, maar dan vooral via die kanalen die de jongere generatie aanspreken.

De heer *Spanjer* is er niet van overtuigd dat Aegon het zo goed doet en heeft een aantal vragen. Hij verwijst naar pagina 318 van het jaarverslag 2016, waar staat dat er EUR 909 miljoen minder dividend is uitgekeerd, en naar pagina 373, waar staat dat er 180.000 eigen aandelen zijn ingekocht en dat daarover

geen dividend wordt uitgekeerd. Maar waarom keert u EUR 900 miljoen minder dividend uit, terwijl het management EUR 3,4 miljoen meer kreeg? Verder vraagt hij om toelichting op de stijgende rente later in 2016, zoals in het jaarverslag is vermeld. Zijn derde vraag is wat de definitie van het begrip 'bulkbedrag' is met betrekking tot de oorspronkelijke bezuinigingsdoelstellingen voor 2018 van EUR 200 miljoen zoals aangekondigd in januari 2016. Zijn laatste vraag betreft de scenario's voor de Brexit. Moeten we in Ierland een nieuwe bankvergunning aanvragen? Als de Brexit twee jaar duurt, komen we dan in een vacuüm terecht of niet?

De heer *Wynaendts* herhaalt dat het uitgekeerde dividend voor het vijfde achtereenvolgende jaar is gestegen, dus als aandeelhouder hebt u ieder jaar een hoger dividend ontvangen. Over 2016 is dat – mits de AVA hiermee instemt – EUR 0,26. Zo moet u daarnaar kijken, in termen van dividend per aandeel. Naar aanleiding van de vraag over de beloning legt hij uit dat de Management Board is uitgebreid, zodat het in 2016 meer personen betreft dan in 2015. Er is een wereldwijde CTO (Chief Technology Officer) bijgekomen, we hebben Global Asset Management toegevoegd, alsook een wereldwijde HR. Er is dus een aantal bestuurders bijgekomen en daarom zijn de beloningscijfers niet vergelijkbaar.

Over de rente zegt de heer *Wynaendts* dat deze in 2016 eerst daalde, in Nederland zelfs naar negatieve waarden, en dat er in de VS aan het einde van het jaar een herstel optrad, van een zeer lage rentestand tot boven de 2% voor 10-jaars obligaties. Dat verklaart onze opmerking over de dalende en dan weer stijgende rente. Wat betreft de term 'bulkbedrag' stelt hij voor om daar aan het einde van de vergadering over door te praten. Ten aanzien van de Brexit geldt voor onze activiteiten in het VK – en dat is natuurlijk inherent aan onze activiteiten – dat we onze activa en passiva in hetzelfde land hebben, in dezelfde valuta. Onze klanten bevinden zich ook in hetzelfde land. De Brexit als zodanig heeft, afgezien van de impact op de financiële markten, tot nu toe weinig invloed gehad op onze activiteiten in het VK. En ja, u hebt gelijk, we zijn ook actief in Ierland. Ierland zal naar verwachting in de EU blijven en dit is onderdeel van alle onderhandelingen tussen het VK en de Europese Commissie, waarvan de uitkomst nog ongewis is. Er zal beslist een overgangperiode komen om dit soort zaken straks goed te kunnen regelen. Daar maken we ons dus geen zorgen over. Daarom hebben we dit noch in het jaarverslag 2016 noch in ons eerste kwartaalverslag voor 2017 uitgebreid vermeld.

De heer *Spanjer* herhaalt dat er 143 miljoen eigen aandelen zijn ingekocht en dat de aandeelhouders EUR 0,26 dividend hebben ontvangen. Volgens pagina 318 wordt toch een veel lager dividend uitgekeerd?

De heer *Wynaendts* legt uit dat als je eigen aandelen inkoopt, je minder aandelen hebt om dividend op uit te keren, zelfs als het een hoog dividend is. Dus natuurlijk komt het bedrag dan lager uit. U moet bedenken dat, omdat er minder aandelen zijn, u als aandeelhouder recht hebt op een groter aandeel. In die zin is een aandeleninkoop aantrekkelijk voor aandeelhouders.

De heer *Spanjer* antwoordt dat in 2015 het dividend 274 miljoen was en dat het in 2016 uitkwam op 265 miljoen, dus 9 miljoen minder. In geval van een aandeleninkoop zou je toch verwachten dat in 2016 ook hetzelfde absolute bedrag wordt uitgekeerd?

De heer *Wynaendts* stelt voor om hier na de vergadering op terug te komen.

De heer *Van Ieperen* heeft een aantal opmerkingen en vragen. Hij is een particuliere aandeelhouder en is geïnteresseerd in de winst per aandeel, in dividend. Vorig jaar had hij een anekdote over wedstrijdroeien: bij veel wind komt één team als eerste binnen. Hij denkt niet dat Aegon al zover is. Verder vraagt hij of levensverzekeringen niet meer bieden dan de rente op spaarrekeningen en of het management kan ingaan op dit perspectief voor de Amerikaanse markt. Vervolgens vraagt hij of het Aegon geld kost om aan het einde van het jaar zoveel netto geldmiddelen en kasequivalenten te hebben, aangezien je die volgens hem niet in bewaring kunt geven bij de Europese Centrale Bank. Zijn laatste vraag is wat er in de presentatie werd bedoeld met de verkleining van de geografische voetafdruk.

De heer *Wynaendts* reageert eerst op de opmerking over levensverzekeringen. Het is absoluut waar dat levensverzekeringen, in een klimaat van lage rente, producten zijn waarvan wij als onderneming inzien dat ze niet altijd in het belang van de klant noch van Aegon zijn. Daarom hebben we heel strikt alleen die levensverzekeringsproducten en met name risicoverzekeringen verkocht die geen spaarcomponent hebben en die naar onze mening zinvol zijn voor klanten omdat ze ook zinvol zijn voor Aegon. Het is daarom niet verrassend dat er een daling is te zien in levensverzekeringen. Deze daling wordt echter ruimschoots gecompenseerd door de enorme groei in stortingen. Onze stortingen zijn zeer fors toegenomen. Dat is wat de verschuiving in onze activiteiten concreet betekent. Dit is het gevolg van onze strategische keuze om rentegevoelige producten, die volgens ons niet echt aantrekkelijk zijn voor klanten, geleidelijk te vervangen door *fee*-gebaseerde activiteiten. Het resultaat daarvan hebt u gezien. Uw opmerking sluit dus volledig aan bij onze strategie.

Ten tweede hebt u ook volledig gelijk dat het bij een lage rentestand niet aantrekkelijk is om contanten aan te houden. Dit is duidelijk een aspect van het punt dat eerder door de vertegenwoordiger van de VEB naar voren werd gebracht: hoe kun je een goed rendement op je beleggingen behalen? We moeten ook rekening houden met de behoefte aan liquide middelen. Onze klanten hebben het recht hun geld op te vragen. We moeten dus altijd voldoende vrij beschikbaar geld op de bank hebben om in die behoefte te kunnen voorzien. Dat is de juiste balans die we moeten nastreven. En ook moeten we zorgen dat als er zich een crisis of vervelende situatie voordoet – het zijn onzekere tijden – wij voldoende liquiditeit hebben om onze klanten uit te betalen als zij daarom vragen. Voor ons zou immers niets erger zijn dan onze beloften niet te kunnen nakomen. Dus ja, het kost inderdaad geld.

Bij de geografische voetafdruk, tot slot, gaat het om het verminderen van het aantal locaties waar wij actief zijn. Wij hebben onze aanwezigheid op drie locaties verminderd; de bekendste voor u is onze vestiging in Los Angeles.

De heer *Van Ieperen* verwijst dan naar Ageas, een onderneming die vanuit een dieptepunt is opgekrabbeld. Ageas is niet actief in de VS maar er zijn veel overeenkomsten. In deze business valt veel geld te verdienen.

De heer *Van der Graaf* vraagt hoe en wanneer Aegon serieus aandeelhouderswaarde gaat genereren. In de aandelenkoers zit weinig beweging en telkens wanneer Aegon met een persbericht komt, is er iets aan de hand.

De heer *Wynaendts* herkent deze zorg. De laatste twee kwartalen hebben de markten negatief gereageerd op de cijfers. Wij zijn heel helder geweest over de maatregelen die wij nemen om het rendement te verbeteren: kostenreductie, vereenvoudiging en omzetgroei. Met de toezichthouder

moeten we tot overeenstemming komen over een adequaat kapitaalniveau voor ons Nederlandse bedrijf. Helaas konden we in de voorgaande kwartalen geen informatie geven. Dat zullen we doen in het tweede kwartaal.

De *Voorzitter* vult aan dat wij ons ook zorgen maken over de ontwikkeling van de aandelenkoers en dat wij er alles aan doen om die bij te sturen.

De heer *Heineman* heeft drie vragen. Ten eerste stelt hij dat we realistischer moeten zijn over steenkool, olie en gas, omdat fossiele brandstoffen de komende dertig jaar nodig zullen blijven. Hij vraagt de *Voorzitter* om daar een adequaat antwoord op te geven. Ten tweede vindt hij dat wij bij de overheid moeten lobbyen zodat uiteindelijk, wanneer de economie er beter voorstaat, beleggingen in aandelen mogelijk zullen zijn, aangezien er duidelijke tekenen zijn van een ommekeer op de markt. De derde vraag is hoe nauw de samenhang is tussen de zeer lage rente en het resultaat van verzekeringsmaatschappijen. Als we straks een rente van 12% hebben, wat lang niet onmogelijk is, schieten de aandelenkoersen van Aegon dan omhoog? En waarom is de rente eigenlijk zo laag?

De *Voorzitter* erkent dat de wereld de komende jaren nog heel wat fossiele brandstof nodig zal hebben, en hoewel de berichtgeving in de media voor 90% over duurzame energie gaat, zal het verbruik de komende jaren nog voor 90% in fossiele brandstoffen zitten. Anderzijds zijn er ook binnen fossiele brandstoffen mogelijkheden om schoner te werk te gaan. Zo heeft de overschakeling van kolen op gas een enorme impact gehad op de totale uitstoot. In principe leven we in de realiteit die u beschrijft, maar binnen die parameters kunnen we ons leven beteren en Aegon zou daarbij moeten kunnen helpen.

De heer *Wynaendts* vult aan dat wij wel kijken naar duurzame energie maar dat de beschikbaarheid beperkt is en dat we ook rekening moeten houden met het rendement op onze beleggingen. In reactie op de vraag over beleggen in aandelen stelt hij dat, vanwege het kapitaalkader van Solvency II waaraan wij zijn gebonden, rechtstreeks beleggen in aandelen in onze portefeuille eigenlijk niet aantrekkelijk is vanwege het risico/rendement. Indirect hebben we een behoorlijke aandelenexposure. Op dit moment beheren we 714 miljard aan vermogen voor onze klanten en dat zit niet allemaal in aandelen. Maar als de aandelenmarkten stijgen, stijgt de waarde en gaan ook onze vergoedingen omhoog. Dus indirect hebben we exposure en profiteren we van aandelenmarkten. Op die manier denken wij dat we op termijn zouden moeten profiteren van de aandelenmarkten.

Tot slot, de lage rente is niet goed voor onze business en nog slechter voor onze klanten, voor mensen die sparen bij de bank en via hun pensioenfondsen. Een hogere rente zal inderdaad goed zijn voor Aegon en ook voor de aandeelhouders. Een rente van 12% zou misschien niet eens zo aantrekkelijk zijn omdat er dan ook andere dingen gebeuren. Maar dat wordt een heel technisch verhaal. Het gunstigste zou een langzaam en geleidelijk oplopende rente zijn. Dat zou goed zijn voor deze onderneming, voor onze klanten en voor onze aandeelhouders.

De heer *Heineman* herhaalt de vraag of Aegon niet wordt ingeperkt door allerlei overheidsvoorschriften en verzekeringsbeperkingen. Als je de markt zijn gang laat gaan, worden sommige partijen te ambitieus. Maar bij overregulering van de markt worden ze gekortwiekend en verstikt.

De heer *Wynaendts* antwoordt dat er veel verandert in de wereld waarin wij opereren. Zoals de lagere rente, die inderdaad wordt bepaald door de ECB. Dat moge duidelijk zijn. De lage rente hangt ook samen met het feit dat de economie het zwaar te verduren heeft gehad en nog steeds niet in topconditie is. En

u hebt gelijk, de loonstijging zal leiden tot meer consumptie, waardoor vervolgens de rentetarieven hopelijk weer zullen stijgen. Anderzijds is er ook een regelgevingskader waarbinnen we moeten opereren en dat een hoger kapitaal vereist dan in het verleden. In die zin zijn er beperkingen die het lastiger voor ons maken. Daarom werken we heel actief aan een verschuiving in de bedrijfsstructuur naar meer *fee*-activiteiten om minder afhankelijk te zijn van dit soort factoren, zoals lagere rentetarieven en strengere kapitaaleisen, dan vroeger.

De *Voorzitter* vult aan dat de situatie in 2008 en 2009 heeft gezorgd voor veel meer beperkingen. Meestal zie je dat zoiets op een gegeven moment een beetje doorslaat, maar hopelijk bereiken we weer een evenwicht.

De heer *Borkink* vraagt welk effect de nieuwe UFR-regels zullen hebben op verzekeringsmaatschappijen. Wat zijn bijvoorbeeld de gevolgen voor de solvabiliteit van Aegon Life? Verder vraagt hij of de solvabiliteitsratio's van Aegon Life in een afzonderlijk document zullen worden gepubliceerd.

De heer *Wynaendts* antwoordt dat de UFR (Ultimate Forward Rate) die in het kader van Solvency II wordt gehanteerd, een rekenrente is die door de Europese Commissie wordt vastgesteld op voorstel van de Europese verzekeringstoezichthouder EIOPA. Deze toezichthouder heeft voorgesteld om de UFR verder te verlagen. De Europese Commissie heeft die aanbeveling nog niet overgenomen en goedgekeurd. Als ze dat doen, wat vermoedelijk het basisscenario is, zou dat een negatief effect hebben op ons kapitaal. We hebben rekening gehouden met deze gevoeligheden. Wat betreft de tweede vraag over Aegon Leven: over twee en een half uur publiceren we het SFCR, een document waarin u Aegon Leven kunt vinden. Vorige week is in de laatste conference call over het eerste kwartaal reeds aangegeven dat er een verschil van circa 15 punten is tussen Aegon Nederland en Aegon Life vanwege de structuur van het bedrijf.

De *Voorzitter* voegt hieraan toe dat de publicatie van het SFCR niet doelbewust na deze vergadering is gepland.

De heer *Ten Cate* heeft drie vragen. Op 1 mei 2017 is René Frijters vertrokken bij Knab Bank. Kunt u daar iets meer over vertellen? Hoe ging het met Knab? Er was ook een video over fintech en blockchain. Zijn dat alleen investeringen of leveren die ook rendement op? En bent u al in gesprek over het verkopen van uw aandeel in Transamerica?

De heer *Wynaendts* legt uit dat René Frijters voor ons heeft gewerkt om Knab op te zetten en dat hij ideeën heeft ontwikkeld die we samen hebben uitgewerkt. Met zo'n 125.000 klanten eind vorig jaar doet Knab het goed. Inmiddels zijn er nog klanten bijgekomen. Het productaanbod is verder uitgebreid. In de zfp-markt is Knab zelfs marktleider. Zfp'ers lijken heel enthousiast over wat wij aanbieden op ons platform bij Knab. We hebben uitstekend samengewerkt met René Frijters bij het tot stand brengen van de bank. Hij was vooral een pionier maar er komt een moment dat je als bank moet gaan focussen op allerlei andere zaken, controles en voorschriften. Daarom heeft René Frijters besloten om een andere weg in te slaan. Hij blijft ambassadeur van de bank, dus hij maakt zich niet helemaal van ons los.

Ten aanzien van blockchain en fintech is het doel tweeledig. We hebben dat fonds, het Transamerica Venture Fund, vanwege ons commitment om te investeren in bedrijven die aan twee criteria voldoen. Allereerst moet het een goede investering zijn en ten tweede moet het een investering zijn op een gebied dat in de toekomst relevant is voor Aegon – relevant in de zin dat we ook waarde kunnen

toevoegen. Een eenvoudig voorbeeld: we investeren graag in bedrijven die robo-advies en kunstmatige intelligentie aanbieden, waarbij wij niet alleen investeerder worden maar ook klanten kunnen aanbrengen. Dat betekent dat we waarde toevoegen aan het bedrijf. Puur financieel gezien zijn dit daarom tot nu toe goede investeringen geweest, maar net zo belangrijk is dat ze voor ons ook zeer relevant zijn om toegang te krijgen tot de nieuwe wereld van de digitalisering.

Tot slot naar aanleiding van uw derde vraag: onze Amerikaanse tak vormt een kernonderdeel van onze activiteiten, die sterk bijdraagt aan het succes van Aegon. Dat zal in de toekomst zo blijven.

De heer *Keyner* (VEB) neemt weer het woord en herhaalt de vraag wat Aegon kan leren van haar concurrenten. Ook herhaalt hij zijn tweede vraag, namelijk of bezuinigen echt de sleutel is tot het succes van Aegon. Is bezuinigen de oplossing om het rendement op eigen vermogen omhoog te krijgen naar 10% of meer? Uw antwoord was kostenreductie, vereenvoudiging en omzetgroei. Kunt u wat concreter zijn? Dit zou afstoting van een deel van uw portefeuille kunnen betekenen. Dergelijk meer drastische of zelfs meer strategische maatregelen zijn te overwegen om daadwerkelijk de stappen te zetten die nodig zijn om het soort rendement te genereren waar beleggers op zitten te wachten.

De heer *Wynaendts* bevestigt dat wij altijd naar concurrenten kijken, maar naar zijn mening verandert de concurrentieomgeving zodanig dat we ook moeten kijken naar partijen die we nu nog niet als concurrenten zien, maar die dat in de toekomst wel gaan worden. Dat is voor ons waarschijnlijk de grootste uitdaging: hoe zorgen we ervoor dat we nu relevant zijn en de komende vijf jaar relevant blijven? Met name door ook te kijken naar nieuwe spelers op de markt, concurrenten die de last van het verleden – die wij allemaal meetorsen – niet met zich meedragen. Dus natuurlijk kijken we naar al onze concurrenten, maar daar kunnen we niet expliciet over praten.

De heer *Keyner* (VEB) antwoordt dat hij geen concrete uitspraken over concurrenten verwacht, maar vraagt om één punt te noemen waarop Aegon echt stappen moet zetten om ten minste op één lijn te komen met haar huidige concurrenten en waarom Aegon zich qua resultaat en klant- en medewerkerstevredenheid in de achterhoede bevindt.

De heer *Wynaendts* herhaalt dat wij echt naar onze concurrenten kijken, in brede zin en niet alleen naar de huidige. We kijken ook naar nieuwe bedrijfsmodellen. We proberen te ontdekken waar het absoluut beter moet. Onze Solvency II-ratio en onze kapitaalpositie in Nederland moeten worden verbeterd. Maar qua activiteiten moeten we groeien en vereenvoudigen en de kosten verlagen. Dat zijn heel belangrijke factoren want daarop kunnen we het best sturen. Wij blijven al onze activiteiten analyseren. We houden onze portefeuille tegen het licht om te zorgen voor een optimale inzet van kapitaal. Dat is een directe manier om te zeggen dat activiteiten die niet aan onze eisen en strategische langetermijn-doelstellingen voldoen, worden doorgelicht. Daar gaan we mee door. Terugblikkend hebben we het goed gedaan. Kijk maar naar onze herverzekeringsactiviteiten, onze Canadese en onze Franse activiteiten. Sommige samenwerkingsverbanden in de VS zijn beëindigd. Ons commerciële schadebedrijf in Nederland en onze *annuity*-portefeuille zijn verkocht. Dat bewijst dat we er goed in zijn geslaagd om onze portefeuille te optimaliseren. Maar als je een deel van je bedrijf wilt verkopen, moet je ook een koper hebben. Een bereidwillige koper. We hebben ook aangegeven dat het bij een lage rentestand lastig is om kopers te vinden die een prijs willen betalen die wij zien zitten. Bij gestegen tarieven en de huidige stand is de kans groter. Ik kan u verzekeren – zonder hier op dit moment nader op in te gaan – dat we heel hard bezig zijn om alle opties voor verdere optimalisering van onze portefeuille te verkennen.

De *Voorzitter* bedankt de aanwezigen voor hun vragen. Over de uitgavenkant merkt hij op dat je jezelf niet rijk kunt bezuinigen. Dat is feitelijk maar één aspect van het proces. Het lost je probleem niet op en het helpt je niet de concurrentie te verslaan. Maar als we ons meer willen focussen op *fee*-activiteiten en digitalisering, moeten gewoon ook de kosten omlaag. Dat gezegd hebbende stelt hij voor om verder te gaan met het volgende agendapunt.

3.2 Remuneratierapport 2016

De *Voorzitter* geeft het woord aan Corien Wortmann-Kool, lid van het Remuneration Committee van de Raad van Commissarissen. In verband met de afwezigheid van de voorzitter van het Remuneration Committee, de heer Noteboom, zal zij het remuneratierapport 2016 presenteren. De presentatieslides van mevrouw Wortmann-Kool maken deel uit van deze notulen en zijn te vinden op aegon.com.

Mevrouw *Wortmann-Kool* schetst eerst kort de context van Aegons beloningsbeleid, die uitermate lastig is omdat Aegon wereldwijd opereert maar in Nederland is gevestigd. De afgelopen jaren hebben zowel de Europese en nationale wetgeving als de DNB-regels invloed gehad op de beloningen in de Nederlandse financiële sector en daarmee ook op het wereldwijde beloningsbeleid van Aegon. Dit heeft geleid tot een maximering van de variabele beloning, een beperking van welkomst-, retentie- en vertrekbonussen en andere maatregelen. Het beloningsbeleid van Aegon verschilt per land, naargelang van de omstandigheden en voorwaarden op de arbeidsmarkt waarin wij opereren en moeten concurreren. Met name in de VS en Azië is de verhouding tussen vaste en variabele beloning heel anders dan in Nederland. Om toptalent te kunnen blijven aantrekken en vasthouden, maken we gebruik van de in Nederland wettelijk toegestane flexibiliteit ten aanzien van variabele beloning tot het maximum van 200%. Vorig jaar hebben de aandeelhouders hiermee ingestemd.

Vervolgens gaat mevrouw *Wortmann-Kool* in op het beloningsbeleid voor de Raad van Bestuur. Het is belangrijk om de achterliggende doelstellingen in het achterhoofd te houden, namelijk om gekwalificeerde bestuurders aan te trekken en te behouden, om te belonen naar prestatie, om aan te sluiten bij de internationale marktpraktijk en om aan de Europese en Nederlandse wet- en regelgeving te voldoen. Evenals in voorgaande jaren is het beloningsbeleid voor de Raad van Bestuur in 2016 niet gewijzigd. Het berust op drie pijlers: 1) de vaste beloning (het jaarlijkse basissalaris), 2) de variabele beloning, en 3) secundaire arbeidsvoorwaarden, zoals pensioen. Voor onderdeel 2, de variabele beloning, geldt dat deze na afloop van het performancejaar voorwaardelijk wordt toegekend, afhankelijk van de resultaten en van wat er is bereikt. Het maximum is 100% van het vaste (jaarlijkse basis)salaris. Conform de Nederlandse wetgeving voor internationale financiële holdings wordt 50% toegekend in aandelen en 50% in contanten. 40% van de variabele beloning wordt uitgekeerd/definitief toegekend in het jaar na het performancejaar, en 60% wordt pas in de drie jaar daarna uitgekeerd/definitief toegekend, afhankelijk van evaluaties achteraf. Na definitieve toekenning dienen deze aandelen nog drie jaar te worden aangehouden.

Mevrouw *Wortmann-Kool* bespreekt eerst onderdeel 1, de vaste beloning in 2016. Het jaarsalaris voor de CEO is in 2016 aangepast. Per 1 januari 2016 is het jaarsalaris van de CEO met 10% verhoogd omdat de Raad van Commissarissen de kloof tussen zijn totale beloning en de gewenste marktpositie wilde verkleinen. De gewenste positie ligt rond de mediaan van de referentiegroep van Europese verzekeringsmaatschappijen, bestaande uit Allianz, Aviva, Axa, CNP Assurances, Generali, Legal & General, Mapfre, Münchener Rückversicherung, NN Group, Old Mutual, Prudential Plc., Standard Life, Swiss Re. en Zurich Financial Services. Na de verhoging met 10% bevindt de totale beloning van de CEO

zich nog steeds in de laagste helft van de referentiegroep. Mevrouw *Wortmann-Kool* bevestigt dat het jaarsalaris van de CFO niet is gewijzigd.

Mevrouw *Wortmann-Kool* geeft dan toelichting op onderdeel 2, de variabele beloning voor de Raad van Bestuur. Aegon hanteert 1-jarige prestatimaatstaven omdat de maximering van de variabele beloning op 100% van het jaarsalaris onvoldoende ruimte biedt om naast een kortetermijnregeling ook nog een aparte langetermijnbonusregeling te hebben. De huidige beloningsregeling omvat al prestatimaatstaven die zijn gericht op de lange termijn, zoals succesvolle implementatie van onze strategie. Voor zover de variabele beloning wordt toegekend, geldt voor het grootste deel daarvan een wachttijd van drie jaar. Aandelen die definitief worden toegekend, dienen nog drie jaar te worden aangehouden. Dus zelfs met 1-jarige prestatimaatstaven kunnen de leden van de Raad van Bestuur pas na zeven jaar volledig over hun variabele beloning beschikken. Deze wachttijden van steeds drie jaar zijn afhankelijk van beoordelingen door Raad van Commissarissen.

De gehanteerde prestatie-indicatoren voor variabele beloning omvatten zowel financiële als niet-financiële prestatimaatstaven. De meest daarvan zijn gericht op duurzame waardecreatie. De financiële prestatimaatstaven omvatten elementen als de marktconsistente waarde van de nieuwe productie (oftewel omzetgroei), rendement op eigen vermogen, kapitaalaanwas, enzovoort. De niet-financiële maatstaven hangen samen met de succesvolle implementatie van de strategie, bijvoorbeeld het aantal klanten op digitale platforms, NPS-scores (Net Promoter Score), herstructureringen en bezuinigingen in belangrijke markten zoals de VS, het VK en Nederland, en individuele indicatoren ten aanzien van aspecten als talentontwikkeling e.d. Deze zijn allemaal gericht op het transformeren en toekomstbestendig maken van de Vennootschap.

Het grootste deel van de in 2016 gehanteerde prestatie-indicatoren voor de Raad van Bestuur wordt gevormd door de groepstargets. Deze bestaan uit financiële en niet-financiële targets. Over het geheel genomen lagen de groepsprestaties ten aanzien van de financiële targets tussen het drempel- en het targetniveau, met uitzondering van de marktconsistente waarde van de nieuwe productie, die onder de drempelwaarde bleef, en het rendement op het vereiste economische kapitaal, dat boven de target uitkwam. De prestaties ten aanzien van de niet-financiële groepstargets lagen op of boven de target. Hetzelfde geldt voor de persoonlijke targets voor zowel de CEO als de CFO. Deze individuele targets waren functiegebonden. Opgeteld leverden de scores een totale variabele beloning op van 82,25% voor de CEO en 81,87% voor de CFO, als percentages van hun jaarlijkse basissalaris.

De voorwaardelijke variabele beloning die wordt toegekend over performancejaar 2016, betekent dat 40% hiervan in 2017 direct uitkeerbaar is. De helft hiervan is in aandelen (dus 20% van het totaal) en de andere helft in contanten (eveneens 20% van het totaal). Voor het aantal aandelen dat in 2017 'upfront' beschikbaar wordt gesteld, geldt een driejarige aanhoudingsperiode voordat ze ter beschikking komen voor de leden van de Raad van Bestuur, met uitzondering van aandelen die worden ingehouden om aan inkomstenbelastingverplichtingen te voldoen.

Het restant (60%) van de voorwaardelijke variabele beloning over performancejaar 2016 wordt in de jaren daarna uitgekeerd, afhankelijk van evaluaties achteraf die kunnen leiden tot een neerwaartse aanpassing en ook afhankelijk van aanvullende voorwaarden. In de jaren 2018, 2019 en 2020 kan steeds 20% van de voorwaardelijke variabele beloning beschikbaar worden gesteld. De uitkering geschiedt voor 50% in contanten en voor 50% in aandelen (definitieve toekenning). Na definitieve toekenning geldt een aanhoudingsperiode van nog eens drie jaar voordat de aandelen beschikbaar komen voor de leden van

de Raad van Bestuur, opnieuw met uitzondering van aandelen die worden ingehouden om aan inkomstenbelastingverplichtingen te voldoen.

De *Voorzitter* bedankt mevrouw Wortmann-Kool voor haar presentatie. Hij merkt op dat wat daarin is besproken, grotendeels wettelijk voorgeschreven informatie is, en vraagt of er vragen zijn.

De heer *Keyner* (VEB) geeft aan dat hij de financiële resultaten, zoals het rendement op eigen vermogen en geloofwaardige groei van winstgevendende activiteiten, en de solvabiliteit niet kan rijmen met een variabele beloning zo dichtbij het maximum. Variabele beloning kan alleen worden toegekend bij buitengewone prestaties ten opzichte van zeer scherpe targets en bij voorkeur zelfs boven die targets. Kan de Raad van Commissarissen uitleggen waarom deze variabele beloning redelijk is?

De *Voorzitter* legt uit dat de variabele beloning het niet-financiële gedeelte moet omvatten, dus er is geen keuze. Dat het zwaartepunt nu is verschoven naar het niet-financiële deel, is een logisch gevolg van de manier waarop het beloningssysteem is en moet worden gestructureerd.

Mevrouw *Wortmann-Kool* vult aan dat dia 5 van de presentatie helderheid geeft over hoe de diverse indicatoren zijn beoordeeld. Daar zie je niet alleen groene maar ook gele en rode scores, die eigenlijk weergeven waar de heer *Keyner* op doelt. Deze dia geeft dus goed inzicht in hoe wij dit waarderen.

De heer *Keyner* (VEB) blijft erbij dat het, gezien deze scores, verbazend is dat Aegon een variabele beloning zo dichtbij het maximum uitkeert. Dit zou misschien verklaren dat je 10% van het maximum uitgekeerd krijgt als variabele beloning, maar dat is niet het geval; het is 80% of 90%. Die rode bolletjes, vooral op kernpunten die te maken hebben met het genereren van rendement en zorgen dat je ten minste de kapitaalkosten dekt, doen pijn. De aandelenkoers bewijst dat de aandeelhouders zien dat de prestaties achterblijven bij de verwachtingen.

Mevrouw *Wortmann-Kool* antwoordt dat Aegon de balans tussen financiële en niet-financiële targets misschien duidelijker had kunnen maken, want het zijn voor twee derde niet-financiële targets. Zoals de *Voorzitter* al zei, zijn er regels die bepalen hoe we dit moeten doen. Het is uitermate complex en de balans is er wél. Zij benadrukt dat we ook willen focussen op waardecreatie op de lange termijn en dat daarom het belang van de niet-financiële targets ook niet moet worden onderschat.

De heer *Heineman* merkt op dat de rechtvaardiging voor het betalen van bonussen vaak is dat er capabele mensen moeten worden ingehuurd. Hij is echter van mening dat een grote onderneming als Aegon een kweekvijver voor talent nodig heeft. Je moet weten wat de capaciteiten van mensen zijn en je moet de tijd en de gelegenheid hebben om te zien hoe talenten in de kweekvijver presteren. Op die manier kun je voorkomen dat er rampen gebeuren zoals bij andere bedrijven, waar mensen uit het buitenland werden ingehuurd die min of meer jammerlijk hebben gefaald.

De *Voorzitter* antwoordt dat het talentmanagementsysteem nog maar sinds een paar jaar bestaat. Met hulp van Carla Mahieu, Global Head of HR, hebben we nu een uitstekend opvolgingssysteem opgezet. Dus ik hoop dat we de komende jaren onze eigen kweekvijver zullen krijgen.

De heer *Heineman* antwoordt dat we de discussie over de vraag of bonussen terecht zijn of niet, dan zouden kunnen beperken. Of zelfs voorkomen.

De *Voorzitter* vervolgt dat het heel moeilijk is om goede mensen aan te trekken. Mensen willen worden betaald. We hebben herhaaldelijk meegemaakt dat we mensen niet konden binnenhalen omdat we hen niet voldoende konden bieden. Dat is geen verzinsel, het is de realiteit.

De heer *Heineman* antwoordt dat je iemand een bepaalde tijd kunt observeren, zodat je voldoende gelegenheid hebt om de persoon in kwestie goed te kunnen beoordelen.

De *Voorzitter* is het daarmee eens. Idealiter heb je echter een evenwicht tussen mensen van binnen en van buitenaf, omdat je niet altijd binnenshuis kunt blijven. Je moet ook frisse ideeën en vers bloed binnenhalen. Dan reageert hij op de vraag van de heer *Heineman* of je op topniveau echt altijd iemand van buitenaf moet halen, omdat dit volgens hem een enorm risico is. De *Voorzitter* zegt dat je soms beter te maken kunt hebben met een duivel die je kent dan met een duivel die je niet kent. Tot op zekere hoogte is dat inderdaad riskant, maar we hebben nu betere manieren om nieuwe mensen te beoordelen dan in het verleden.

Mevrouw *Wortmann-Kool* voegt hieraan toe dat er in deze zaal enkele mooie voorbeelden aanwezig zijn, zoals de nieuwe CRO en de nieuwe CTO. Dat is ook wel iets om in dit verband te onderstrepen.

Mevrouw *Verdegaal* (MN Services) geeft aan dat ze ook graag meer gedetailleerde informatie zou willen over de variabele beloning, op basis van de niet-financiële en de strategische aspecten. Klopt het dat Aegon ervoor openstaat om voortaan dergelijke nadere details te geven?

Mevrouw *Wortmann-Kool* antwoordt dat er al voor meer transparantie is gezorgd. Ze wil niet uitsluiten dat Aegon daarin de komende jaren nog een stapje verder zal gaan.

De *Voorzitter* bedankt mevrouw *Verdegaal* voor haar reactie dat meer transparantie over het profiel en de competenties van bestuurders inderdaad prioriteit heeft gekregen en dat ze blij is met het uitgebreide uittreksel dat gisteren al is verspreid. Hij antwoordt dat er in feite een limiet zit aan transparantie, omdat je je concurrentiepositie niet op het spel wilt zetten. Het is dus niet onbegrijpelijk dat u om meer details vraagt, maar aan de andere kant wil je niet alles open en bloot op tafel leggen.

De *Voorzitter* stelt vast dat er verder geen vragen zijn en stelt voor om door te gaan naar het agendapunt over de jaarrekening 2016.

3.3 Jaarrekening 2016 en accountantsrapport

De *Voorzitter* stelt vast dat de heer *Wynaendts* de financiële cijfers over 2016 heeft besproken bij de verslagen van de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen over 2016 en geeft dan het woord aan de heer *Ruud Dekkers* van PwC, de externe accountant, om toelichting te geven op de controlewerkzaamheden met betrekking tot de jaarrekening over 2016.

De heer *Dekkers* (PwC) meldt dat de uitgebreide accountantsverklaring van PwC te vinden is op pagina 290 t/m 327 van het jaarverslag 2016. Dan bespreekt hij allereerst de materialiteit, die de reikwijdte en de diepgang van de controle bepaalt.

Het materialiteitsniveau is vastgesteld op EUR 65 miljoen, hetgeen overeenkomt met vorig jaar. Wij hebben de reikwijdte van de controle gebaseerd op de organisatiestructuur van Aegon, hetgeen eveneens aansluit bij eerdere jaren. PwC heeft controlewerkzaamheden verricht op alle

bedrijfsonderdelen van Aegon die binnen die reikwijdte vallen, te weten Noord- en Zuid-Amerika, Nederland, het VK, Midden- en Oost-Europa, Spanje en Aegon Asset Management. Deze controles omvatten 98% van de omzet, 96% van het totale vermogen en 94% van de winst vóór belastingen.

De 'key audit matters' zijn de belangrijkste zaken die PwC gedurende het jaar in het controleplan en bij de controlewerkzaamheden heeft vastgesteld. Het gaat om vijf key audit matters, waar de heer Dekkers kort op ingaat. De eerste vier komen overeen met vorig jaar. De vijfde is nieuw:

1. Waardering van verzekeringscontracten. Deze vormen de belangrijkste passiva op de balans van een verzekeraar en het vereist veel inzicht om het juiste bedrag te bepalen. Wij hebben bij de controle van deze balansen gebruikgemaakt van onze eigen actuarissen. De door Aegon gemaakte berekeningen en beoordelingen zijn getoetst op de mate van redelijkheid van de geboekte passiva.
2. Overlopende acquisitiekosten. Dit zijn kosten die 'upfront' worden gemaakt bij het afsluiten van een verzekeringscontract en vervolgens gedurende de looptijd van het contract worden gekapitaliseerd en opgevoerd. Er is veel inzicht nodig om te kunnen vaststellen in hoeverre deze kunnen worden verrekend. Wij hebben onze eigen actuarissen ingezet om de verrekenbaarheid en de beoordeling door Aegon daarvan te toetsen.
3. Reële waarde van financiële instrumenten die moeilijk waardeerbaar zijn. Dit heeft te maken met beleggingen die illiquide zijn. Voor het waarderen daarvan dient het management van Aegon over veel inzicht te beschikken. Ook hier hebben wij onze eigen waarderingsdeskundigen ingezet voor het controleren van de berekeningen en het toetsen van de gemaakte beoordelingen en de aannames die Aegon heeft gehanteerd.
4. Onzekerheden in verband met claims van polishouders en juridische procedures. De gehele verzekeringsbranche wordt geconfronteerd met steeds mondigere consumenten en strenger toezicht op productontwerp en verkoopmethoden. Aegon heeft inderdaad met claims en rechtszaken te maken gehad. Wij hebben de positie van de Vennootschap op dit gebied getoetst, inclusief de noodzaak om hiervoor een passiefpost op te nemen en de vereiste informatieverstrekking.
5. De verkoop van de *annuity*-activiteiten in het VK. De verwerking van deze transactie is per definitie complex en subjectief van aard. De transactie bestond immers uit twee delen en het resulterende verlies omvatte diverse componenten, waarvan het management de waarde op basis van aannames moest inschatten. We hebben gekozen voor een inhoudelijke aanpak en hebben bij de uitvoering van de controlewerkzaamheden gebruikgemaakt van onze eigen actuarissen. De aannames die voor de berekeningen waren gebruikt, hebben wij getoetst en ter discussie gesteld, en wij hebben beoordeeld in hoeverre de door het management van Aegon gehanteerde methodiek redelijk was.

De heer *Dekkers* bespreekt dan de overige informatie, waaronder het bestuursverslag. Met betrekking tot de overige informatie in het jaarverslag hebben wij op basis van onze kennis en het tijdens de controle verworven inzicht geconcludeerd dat deze in overeenstemming is met de jaarrekening, geen afwijkingen van materieel belang bevat en alle wettelijk vereiste informatie bevat. Daarmee rondt de heer *Dekkers* zijn presentatie af.

De *Voorzitter* bedankt de heer *Dekkers* en zegt dat Aegon PwC heeft ontheven van de geheimhoudingsplicht teneinde deze toelichting op de controle in de accountantsverklaring te kunnen geven. Dan geeft hij de zaal de gelegenheid om vragen te stellen over de jaarrekening 2016 en het verslag van de onafhankelijke accountant.

De heer *Keyner* (VEB) heeft drie vragen over de jaarrekening. De eerste vraag is of beleggers zich zorgen moeten maken over de Solvency II-ratio, met name ten aanzien van de Nederlandse activiteiten. Komt de kans op dividend daardoor onder druk te staan? Hij weet dat er geen concrete cijfers komen vóór het tweede kwartaal, maar wil weten of er reden is tot ongerustheid. De tweede vraag is gericht aan de accountant. De accountant werkt bij een grote, erkende organisatie die de boekhouding van veel grote verzekeringsmaatschappijen controleert. Hoe zou de accountant de waarderingsfilosofie van Aegon beoordelen ten opzichte van die van concurrenten? Zou hij Aegon omschrijven als zeer conservatief of veel conservatiever dan veel concurrenten, als gemiddeld, als niet erg agressief of juist als opportunistischer en agressiever? De derde vraag is ook voor de accountant en betreft de *unit-linked*-polissen. Welke ontwikkelingen in de Solvency II-berekeningen houden rekening met mogelijke verplichtingen die daaruit voortvloeien? Is het zo dat het veel of heel weinig kan zijn? We hoeven niet nog eens 10% opzij te zetten voor het geval dat Aegon iets moet uitkeren.

De heer *Wynaendts* antwoordt dat Aegon bij de resultaten over het tweede kwartaal op 10 augustus 2017 inderdaad zal terugkomen op de eerste vraag. Verder herhaalt hij dat het voor de Vennootschap belangrijk is dat alle operationele units voldoende gekapitaliseerd zijn. Aegon NL is onderdeel van een groep, die sterk is gekapitaliseerd, en moet dus ook op de groep kunnen terugvallen. Er is dan ook geen reden tot ongerustheid.

Op verzoek van de *Voorzitter* gaat de heer *Wynaendts* ook in op de derde vraag over de impact van de 'woekerpolissen', hoewel de vraag was gericht aan de accountant. Hij geeft aan dat er onder Solvency II kapitaal opzij wordt gezet voor het zogeheten operationeel risico, waar allerlei verschillende eventualiteiten onder vallen. Tot nu toe hebben we geen specifiek bedrag uitgetrokken voor risico's rond de woekerpolissen, om de eenvoudige reden dat die onmogelijk te kwantificeren zijn. Daarnaast neemt Aegon al sinds 2005 maatregelen om deze te herstellen en te verbeteren en om het risico op die portefeuille zo veel mogelijk te beperken.

De heer *Dekkers* (PwC) antwoordt dat je, als er sprake is van onzekerheid en lastig in te schatten verplichtingen, namelijk nul of misschien wel een miljard euro of meer, dit als reden zou kunnen aanvoeren om een groot voorbehoud te maken bij de Solvency II-ratio en ook een reden om voorzichtiger te zijn.

De heer *Wynaendts* herhaalt dat Aegon al rekening heeft gehouden met veel operationele risico's. Dus als je risico op risico op risico wilt stapelen, dan kunnen we als bedrijf wel ophouden. We moeten dit dus met het juiste evenwicht doen. Nogmaals, we hebben in het verleden al veel maatregelen genomen om onze positie te verbeteren. Daarom denken wij dat de producten die wij voor onze klanten in onze portefeuille hebben, voor hen ook de juiste producten zijn.

Verder legt de heer *Dekkers* (PwC) uit – naar aanleiding van de derde vraag van de heer *Keyner* – dat de voorwaardelijke verplichtingen niet zijn meegenomen in de Solvency II-ratio's en hij verwijst naar pagina 92 van het verslag. Vervolgens beantwoordt hij de tweede vraag van de heer *Keyner*. Dat is geen eenvoudige vraag, omdat er honderden verschillende aannames zijn. Er zijn economische aannames zoals de rente, maar er is niet maar één rentetarief; in Nederland, in het VK, in de VS gelden verschillende rentetarieven. Je hebt ook aannames over sterftcijfers, maar ook die verschillen per land en per klantengroep. En naast de mortaliteit heb je ook nog persistentie, ziektecijfers, enzovoort. Overigens presenteren we ieder jaar een zeer uitgebreid rapport over al deze aannames aan de Raad van Commissarissen. Daarin kijken we niet alleen naar benchmarking, maar ook specifiek naar de eigen

ervaring van de Vennootschap. Dus de ervaringen uit het verleden, gecombineerd met externe studies en informatie, vormen samen de totale ervaring van de Vennootschap, bovenop de benchmarking die in de sector wordt uitgevoerd. Het is dus nogal lastig om iets te zeggen zonder te oversimplificeren. In dergelijke gevallen gebruiken we meestal het woord 'passend' ('appropriate') en dat lijkt me ook hier aan de orde.

De heer *Keyner* (VEB) zegt dat hij 'passend' interpreteert als 'gemiddeld'.

De heer *Dekkers* (PwC) antwoordt dat hij blijft bij 'passend'.

Op de vraag van een andere aandeelhouder over de onzekerheid voor beleggers en de ontwikkelingen op de beurs naar aanleiding van de solvabiliteitskwesitie, reageert de heer *Wynaendts* dat hij de onzekerheid ook niet prettig vindt, maar dat we nu eenmaal moeten werken in een omgeving met beperkingen en met een toezichthouder. Zoals eerder gezegd is dit uitermate ingewikkeld en een kwestie van interpretatie. Je moet er talloze technische specialisten bij halen. We kunnen niet sneller antwoord krijgen van onze toezichthouder. Daarom hebben wij met de toezichthouder afgesproken een duidelijk traject te volgen, dat uiteindelijk helderheid moet opleveren. We hadden het liever anders gewild, maar het is zoals het is.

De *Voorzitter* vult aan dat het tempo wordt bepaald door de snelheid aan weerskanten, bij de toezichthouder en bij Aegon. Eerst moeten er besluiten liggen en op basis daarvan kunnen we verder. Dus het ligt niet alleen aan ons, we kijken ook naar de andere partij. Zodoende komen we uit bij die datum die de heer *Wynaendts* noemde.

De *Voorzitter* stelt vast dat er verder geen opmerkingen of vragen zijn en stelt voor om door te gaan naar het volgende agendapunt.

3.4. Vaststelling van de jaarrekening 2016

De *Voorzitter* stelt dan de vaststelling van de jaarrekening 2016 aan de orde. Hij stelt vast dat er verder geen opmerkingen of vragen zijn over de jaarrekening 2016.

Na elektronische stemming stelt de *Voorzitter* vast dat de Algemene Vergadering van Aandeelhouders de jaarrekening over 2016 heeft vastgesteld met 1.395.028.469 (99,87%) stemmen vóór, 1.824.710 (0,13%) stemmen tegen en 2.254.804 onthoudingen.

3.5. Goedkeuring van het slotdividend over 2016

De *Voorzitter* stelt dat het dividendbeleid van Aegon is om een duurzaam dividend uit te keren teneinde de aandeelhouders te laten delen in de prestaties van de Vennootschap. Dit kan in de loop van de tijd meegroeien met de prestaties van de onderneming. Onder normale omstandigheden verwacht Aegon bij de bekendmaking van de resultaten over het tweede kwartaal een interimdividend vast te stellen en aan de AVA een slotdividend voor te stellen. Aegon stelt voor om over 2016 een slotdividend van EUR 0,13 per gewoon aandeel en EUR 0,00325 per gewoon aandeel B uit te keren. Gezien het interimdividend van EUR 0,13 per gewoon aandeel en EUR 0,00325 per gewoon aandeel B dat in september 2016 is uitgekeerd, komt het totale dividend over het boekjaar 2016 dus uit op EUR 0,26 per gewoon aandeel en EUR 0,00650 per gewoon aandeel B. Het slotdividend wordt naar keuze van de aandeelhouder geheel in contanten of geheel in aandelen uitgekeerd. De waarde van het slotdividend in gewone aandelen zal ongeveer gelijk zijn aan de waarde van het slotdividend in contanten. Het stockdividend wordt weer ingekocht om het verwateringseffect te neutraliseren.

De *Voorzitter* stelt vast dat er over dit dividendvoorstel geen opmerkingen of vragen zijn.

Na elektronische stemming stelt de *Voorzitter* vast dat de Algemene Vergadering van Aandeelhouders het slotdividend over 2016 heeft goedgekeurd met 1.393.087.309 (99,65%) stemmen vóór, 4.831.252 (0,35%) stemmen tegen en 1.180.672 onthoudingen.

4. Benoeming van PricewaterhouseCoopers als externe accountant voor de jaarrekeningen 2017 en 2018

De *Voorzitter* zegt dat naar aanleiding van de evaluatie en op advies van het Audit Committee van de Raad van Commissarissen wordt voorgesteld om PwC te benoemen als externe accountant voor de jaarrekeningen 2017 en 2018. In 2013 werd PwC benoemd voor de jaarrekeningen 2014, 2015 en 2016.

De *Voorzitter* stelt vast dat er geen opmerkingen of vragen zijn over dit voorstel.

Na elektronische stemming stelt de *Voorzitter* vast dat de Algemene Vergadering van Aandeelhouders met 1.395.921.668 (99,85%) stemmen vóór, 2.160.593 (0,15%) stemmen tegen en 1.021.972 onthoudingen heeft besloten om PwC te benoemen tot externe accountant voor de jaarrekeningen 2017 en 2018.

5. Kwijting

De *Voorzitter* stelt de voorstellen aan de orde om de leden van de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen kwijting te verlenen voor de uitoefening van hun taak, voor zover de vervulling daarvan blijkt uit het jaarverslag 2016 of uit informatie die anderszins voorafgaand aan de vaststelling van de jaarrekening 2016 aan de aandeelhouders is verstrekt.

De *Voorzitter* stelt voor om eerst in te gaan op eventuele vragen over zowel agendapunt 5.1 als 5.2 alvorens over te gaan tot stemming over deze punten.

De heer *Keyner* (VEB) zegt zich voortdurend zorgen te maken over de prestaties van Aegon, zoals hij al eerder tijdens deze vergadering heeft gezegd. Hij vraagt zich af of de Raad van Bestuur de juiste samenstelling heeft en of de Raad van Commissarissen misschien moet nagaan of er behoefte is aan ondersteuning, bijvoorbeeld door een Chief Operating Officer te benoemen en de visie van een buitenstaander te vragen. Het wordt tijd om zich af te vragen of de samenstelling van de Raad van Bestuur goed is of dat er behoefte is aan nieuw bloed.

De *Voorzitter* antwoordt dat het een relevante vraag is. Vandaag zal er een nieuwe CFO worden benoemd en de afgelopen jaren zijn er meerdere mensen van buitenaf binnengehaald: een Chief Risk Officer, een Chief Investment Officer, enzovoort. De hele Management Board is bijna voor de helft vervangen. Dus daar zijn we mee bezig. Verder geeft de *Voorzitter* aan dat we hard werken aan onze strategie en dat de Raad van Commissarissen daar bovenop zit. Ieder jaar besteden we twee of drie dagen aan het bijstellen en herijken van de strategie.

De heer *Keyner* wijst er nogmaals op dat de financiële prestaties achterblijven bij de eigen doelstelling van Aegon en dat hij in 2014, 2015 en 2016 dezelfde opmerking heeft gemaakt. Met een rendement op eigen vermogen van 10% zou 2018 het moment van de waarheid moeten zijn, maar Aegon is er nog niet. Aegon zou sneller moeten handelen en meer naar de huidige concurrenten, ICT en erfenissen uit het verleden moeten kijken.

5.1. Verlenen van kwijting aan de leden van de Raad van Bestuur voor de uitoefening van hun taak in 2016

De *Voorzitter* stelt vast dat er verder geen opmerkingen of vragen zijn over het voorstel tot het verlenen van kwijting aan de leden van de Raad van Bestuur.

Na elektronische stemming stelt de *Voorzitter* vast dat de Algemene Vergadering van Aandeelhouders met 1.348.889.364 (99,26%) stemmen vóór, 10.101.239 (0,74%) stemmen tegen en 40.129.671 onthoudingen kwijting heeft verleend aan de leden van de Raad van Bestuur voor de uitoefening van hun taak, voor zover de vervulling daarvan blijkt uit het jaarverslag 2016 of uit de informatie die anderszins voorafgaand aan de vaststelling van de jaarrekening 2016 aan de aandeelhouders is verstrekt.

5.2. Verlenen van kwijting aan de leden van de Raad van Commissarissen voor de uitoefening van hun taak in 2016

De *Voorzitter* stelt vast dat er verder geen opmerkingen of vragen zijn over het voorstel tot het verlenen van kwijting aan de leden van de Raad van Commissarissen.

Na elektronische stemming stelt de *Voorzitter* vast dat de Algemene Vergadering van Aandeelhouders met 1.348.797.698 (99,24%) stemmen vóór, 10.338.856 (0,76%) stemmen tegen en 39.979.133 onthoudingen kwijting heeft verleend aan de leden van de Raad van Commissarissen voor de uitoefening van hun taak, voor zover de vervulling daarvan blijkt uit het jaarverslag 2016 of uit informatie die anderszins voorafgaand aan de vaststelling van de jaarrekening 2016 aan de aandeelhouders is verstrekt.

6. Samenstelling van de Raad van Commissarissen

De *Voorzitter* stelt het voorstel aan de orde om mevrouw Dona Young met ingang van 19 mei 2017 te herbenoemen als lid van de Raad van Commissarissen van Aegon voor een termijn van vier jaar (d.w.z. tot aan het einde van de in 2021 te houden AVA). Verder wordt voorgesteld om de heer William Connelly en de heer Mark Ellman met ingang van 19 mei 2017 te benoemen als lid van de Raad van Commissarissen voor een termijn van vier jaar (d.w.z. tot aan het einde van de in 2021 te houden AVA).

De *Voorzitter* stelt voor om eerst de voorgestelde (her)benoemingen en eventuele vragen over agendapunten 6.1, 6.2 en 6.3 te bespreken alvorens over te gaan tot stemming over deze punten.

6.1. Herbenoeming van Dona Young

De Raad van Commissarissen stelt voor om Dona Young te herbenoemen gezien de constructieve wijze waarop zij heeft bijgedragen aan de Raad van Commissarissen, het Risk Committee en het Audit Committee.

Dona heeft uitgebreide ervaring met fusies en overnames, beursgangen en afsplitsingen, alsook veel ervaring op het gebied van governance, bestuursopvolging en bestuursamenstelling. Haar kennis en ervaring sluiten aan op de gewenste expertise en met haar herbenoeming wordt de continuïteit en kennis van de organisatie binnen de Raad van Commissarissen gewaarborgd. Wij hebben er het volste vertrouwen in dat Aegon, met Dona Young als commissaris, zich in een goede uitgangspositie bevindt om mensen te helpen bij het realiseren van een financieel zekere toekomst. Informatie over Dona Young is te vinden in de toelichting op de agenda, op pagina 5 en in bijlage 1.

De *Voorzitter* stelt vast dat er geen opmerkingen of vragen zijn over dit voorstel.

Na elektronische stemming stelt de *Voorzitter* vast dat de Algemene Vergadering van Aandeelhouders met 1.364.712.837 (97,75%) stemmen vóór, 31.354.062 (2,25%) stemmen tegen en 3.041.349 onthoudingen heeft besloten mevrouw Young met ingang van 19 mei 2017 te herbenoemen als lid van de Raad van Commissarissen voor een termijn van vier jaar.

6.2. Benoeming van William Connelly

De *Voorzitter* gaat dan over naar de benoeming van de heer William Connelly als lid van de Raad van Commissarissen. Gedurende zijn 35-jarige loopbaan in de financiële dienstverlening heeft Bill Connelly uitgebreide kennis en ervaring opgedaan. Hij brengt waardevolle ervaring inzake transformaties mee naar Aegon en kan bogen op ervaring in diverse Europese landen en de VS. Zijn kennis en ervaring sluiten aan op het profiel van de Raad van Commissarissen en leveren de gewenste expertise op. Wij hebben er het volste vertrouwen in dat Aegon, met Bill Connelly als commissaris, zich in een goede uitgangspositie bevindt om mensen te helpen bij het realiseren van een financieel zekere toekomst. Informatie over Bill Connelly is te vinden in de toelichting op de agenda, op pagina 5 en in bijlage 2.

De heer *Connelly* stelt zichzelf voor aan de hand van een korte introductievideo. Hij vertelt dat hij is opgegroeid in de Verenigde Staten, met name in het Caribisch gebied, maar dat hij nu al 36 jaar in Europa woont. Zijn achtergrond is de financiële en bancaire dienstverlening. Hij begon zijn loopbaan bij Chase Manhattan Bank, waarna hij 26 jaar bij ING heeft gewerkt. Daarvan was hij 13 jaar in Nederland als bestuurder belast met alles wat te maken heeft met corporate activiteiten, financiële instellingen en *wholesale banking*. Wat hij fascinerend vindt aan Aegon is de transitie die de onderneming doormaakt als Nederlandse instelling die echt wereldwijd actief is. Hij heeft een internationale achtergrond, maar na 13 jaar in Nederland is hij ook bekend met de Nederlandse markt, zowel in zakelijk opzicht als qua regelgeving. Hij eindigt de introductievideo met de opmerking dat hij ernaar uitkijkt om mee te werken aan de verdere ontwikkeling van de toekomst van Aegon.

De *Voorzitter* stelt vast dat er geen opmerkingen of vragen zijn over dit voorstel.

Na elektronische stemming stelt de *Voorzitter* vast dat de Algemene Vergadering van Aandeelhouders met 1.364.092.415 (97,71%) stemmen vóór, 31.959.627 (2,29%) stemmen tegen en 3.056.710 onthoudingen heeft besloten de heer Connolly met ingang van 19 mei 2017 te benoemen als lid van de Raad van Commissarissen voor een termijn van vier jaar.

6.3. Benoeming van Mark Ellman

De *Voorzitter* gaat dan verder met het voorstel om de heer Mark Ellman te benoemen als lid van de Raad van Commissarissen. Als niet-uitvoerende bestuurder heeft Mark Ellman de Amerikaanse activiteiten van Aegon goed leren kennen. Dankzij zijn nauwe samenwerking met tal van Amerikaanse en multinationale verzekeringsmaatschappijen brengt hij veel ervaring mee. Zijn kennis en ervaring sluiten aan op het profiel van de Raad van Commissarissen en leveren de gewenste expertise op. Wij hebben er het volste vertrouwen in dat Aegon, met Mark als commissaris, zich in een goede uitgangspositie bevindt om haar toekomstplannen te verwezenlijken. Informatie over Mark Ellman is te vinden in toelichting op de agenda, op pagina 6 en in bijlage 3.

De heer *Ellman* stelt zichzelf eveneens voor in een korte video. Hij woont in de Verenigde Staten, in de buurt van New York, en is zijn loopbaan begonnen als accountant bij een van de tien destijds toonaangevende kantoren. Na een aantal jaren ging hij rechten studeren en werkte hij enkele jaren als bedrijfsjurist in New York, waarna hij overstapte naar investment banking. Hij werkte vooral bij financiële instellingen en verzekeringsmaatschappijen, met name op het gebied van vermogensbeheer. Hij maakte in die tijd kennis met veel wereldwijde verzekeraars, zoals Aegon, en werkte met hen samen inzake strategie, kapitaalbeheer, fusies en overnames, financieringen en emissies van effecten. Hij is zeer verheugd over zijn toetreding tot de Raad van Commissarissen en hij hoopt en verwacht dat zijn brede ervaring daar van waarde zal zijn. Wat hem vooral aanspreekt in zijn werk, is hij de samenwerking met zeer capabele en interessante mensen. Hij weet zeker dat hij in samenwerking met de getalenteerde mensen in de Raad van Commissarissen zal kunnen meehelpen om de strategische doelen van Aegon te verwezenlijken.

De *Voorzitter* stelt vast dat er geen opmerkingen of vragen zijn over dit voorstel.

Na elektronische stemming stelt de *Voorzitter* vast dat de Algemene Vergadering van Aandeelhouders met 1.361.006.607 (97,49%) stemmen vóór, 34.988.678 (2,51%) stemmen tegen en 3.113.988 onthoudingen heeft besloten de heer Ellman met ingang van 19 mei 2017 te benoemen als lid van de Raad van Commissarissen voor een termijn van vier jaar.

7. Samenstelling van de Raad van Bestuur

7.1. Benoeming van Matthew Rider

De *Voorzitter* stelt het volgende voorstel aan de orde, namelijk om de heer Matthew Rider met ingang van 19 mei 2017 te benoemen als lid van de Raad van Bestuur en CFO voor een termijn van vier jaar (d.w.z. tot aan het einde van de in 2021 te houden AVA). Matt heeft ruime ervaring bij verzekeringsmaatschappijen in de VS en in Nederland. Zijn kennis en ervaring leveren de gewenste expertise en ervaring op voor de Raad van Bestuur. Wij hebben er het volste vertrouwen in dat wij, met Matt Rider als lid van de Raad van Bestuur, goed zijn toegerust voor de toekomst. Informatie over Matt is te vinden in de toelichting op de agenda, op pagina 6 en in bijlage 4.A. Bijlage 4.B bevat informatie over de belangrijkste voorwaarden in de overeenkomst van opdracht tussen Aegon en Matt Rider. Wij zijn blij dat Matt bereid is de Raad van Bestuur te komen versterken.

De heer *Rider* stelt zichzelf voor in een korte video en zegt dat hij het leuk vindt om weer in Nederland te zijn. Hij begon zijn carrière 30 jaar geleden als junior-actuaris en is sindsdien altijd werkzaam geweest op het gebied van insurance finance en asset management finance. Hij hoopt alle kennis en ervaring uit zijn 30-jarige loopbaan te kunnen inbrengen en vertelt dat voor hem het accent altijd vooral heeft gelegen op de totstandkoming van goede processen en goede controles. Wat hem de meeste voldoening geeft, is de ontwikkeling van mensen en daar wil hij een groot deel van zijn tijd aan gaan besteden. Ter afronding van zijn introductie zegt hij dat de eerste maanden bij Aegon hem goed zijn bevallen. De thema's zijn bekend, het is een prettige werkomgeving en hij kan goed opschieten met de mensen bij Aegon, dus tot nu toe voelt hij zich thuis bij Aegon.

De *Voorzitter* stelt vast dat er geen opmerkingen of vragen zijn over dit voorstel.

Na elektronische stemming stelt de *Voorzitter* vast dat de Algemene Vergadering van Aandeelhouders met 1.366.203.912 (97,86%) stemmen vóór, 29.846.768 (2,14%) stemmen tegen en 3.059.105 onthoudingen heeft besloten de heer *Rider* met ingang van 19 mei 2017 te benoemen als lid van de Raad van Bestuur voor een termijn van vier jaar.

8. Uitgifte en verkrijging van aandelen

De *Voorzitter* stelt de voorstellen tot uitgifte en verkrijging van aandelen aan de orde. De *Voorzitter* stelt voor om eerst de voorstellen van agendapunten 8.1, 8.2, 8.3 en 8.4 en eventuele vragen te bespreken alvorens over te gaan tot stemming over deze punten.

8.1. Machtiging van de Raad van Bestuur tot uitgifte van gewone aandelen

De *Voorzitter* stelt vast dat de volledige tekst van het voorstel om de Raad van Bestuur te machtigen tot uitgifte van gewone aandelen is opgenomen in de toelichting op pagina 6 van de agenda. In overeenstemming met Nederlands recht wordt de aandeelhouders gevraagd de Raad van Bestuur met ingang van 19 mei 2017 voor een periode van 18 maanden te machtigen om te besluiten tot uitgifte van gewone aandelen dan wel verlening van rechten tot het verwerven van gewone aandelen, na goedkeuring van de Raad van Commissarissen. Met deze machtiging kan de Raad van Bestuur snel reageren als uitgifte van gewone aandelen noodzakelijk is. De machtiging is beperkt tot 10% van het geplaatste aandelenkapitaal, plus 10% in geval van een overname of in geval van een kapitaalinjectie om de vermogenspositie van de Vennootschap veilig te stellen en op peil te houden. Dit besluit zal de in 2016 verleende machtiging vervangen.

De *Voorzitter* stelt vast dat er geen opmerkingen of vragen zijn over dit voorstel.

Na elektronische stemming stelt de *Voorzitter* vast dat de Algemene Vergadering van Aandeelhouders met 1.303.014.852 (93,24%) stemmen vóór, 94.538.511 (6,76%) stemmen tegen en 1.541.944 onthoudingen heeft besloten de Raad van Bestuur met ingang van 19 mei 2017 voor een periode van achttien (18) maanden te machtigen tot het uitgeven van gewone aandelen dan wel het verlenen van rechten tot het verwerven van gewone aandelen, na goedkeuring van de Raad van Commissarissen.

8.2. Machtiging van de Raad van Bestuur tot beperking of uitsluiting van voorkeursrechten bij de uitgifte van gewone aandelen

De *Voorzitter* stelt vast dat de volledige tekst van het voorstel tot machtiging van de Raad van Bestuur tot beperking of uitsluiting van voorkeursrechten bij de uitgifte van gewone aandelen is opgenomen in de toelichting op pagina 7 van de agenda. In overeenstemming met Nederlands recht wordt de aandeelhouders voorgesteld om de Raad van Bestuur met ingang van 19 mei 2017 voor een periode van 18 maanden te machtigen tot het beperken of uitsluiten van het voorkeursrecht van bestaande

aandeelhouders bij uitgifte van gewone aandelen of het toekennen van rechten tot het verwerven van gewone aandelen, na voorafgaande goedkeuring door de Raad van Commissarissen. Samen met de machtiging van agendapunt 8.1 geeft dit de Raad van Bestuur de mogelijkheid om snel te reageren in omstandigheden die een uitgifte van gewone aandelen met of zonder beperkte voorkeursrechten noodzakelijk maken. Deze machtiging is eveneens beperkt tot 10% van het geplaatste kapitaal, plus 10% in geval van een overname of indien noodzakelijk om de vermogenspositie van de Vennootschap veilig te stellen of op peil te houden. Dit besluit zal de in 2016 verleende machtiging vervangen.

De *Voorzitter* stelt vast dat er geen opmerkingen of vragen zijn over dit voorstel.

Na elektronische stemming stelt de *Voorzitter* vast dat de Algemene Vergadering van Aandeelhouders met 1.278.219.544 (91,50%) stemmen vóór, 118.719.299 (8,50%) stemmen tegen en 2.155.545 onthoudingen heeft besloten de Raad van Bestuur met ingang van 19 mei 2017 voor een periode van achttien (18) maanden te machtigen tot beperking of uitsluiting van het voorkeursrecht van bestaande aandeelhouders bij de uitgifte van gewone aandelen dan wel bij de toekenning van rechten tot het nemen van gewone aandelen, na goedkeuring van de Raad van Commissarissen.

8.3. Machtiging van de Raad van Bestuur tot uitgifte van gewone aandelen in het kader van incentiveplannen

De *Voorzitter* stelt vast dat de volledige tekst van het voorstel is opgenomen in de toelichting op pagina 7 van de agenda. De machtiging is gelijk aan die in voorgaande jaren. Op grond van het wereldwijde beloningskader van de hele Aegon Groep en het beloningsbeleid voor de Raad van Bestuur wordt de variabele beloning voor het senior management en de leden van de Raad van Bestuur doorgaans over verschillende jaren uitgekeerd in contanten en aandelen, mits aan bepaalde voorwaarden is voldaan. Deze machtiging betreft mede de aandelen die worden toegekend aan de leden van de Raad van Bestuur in het kader van het beloningsbeleid voor de Raad van Bestuur. Indien aangenomen, vervangt dit besluit de in 2016 verleende machtiging.

Op de vraag van de heer *Spanjer* (Amsterdam) waarom Aegon de aandelen voor de incentiveplannen niet gewoon op de beurs kan kopen, antwoordt de heer *Wynaendts* dat het mechanisme nu eenmaal zo is dat de aandelen die buiten de incentiveplannen worden uitgegeven, worden teruggekocht.

De *Voorzitter* stelt vast dat er over dit voorstel verder geen opmerkingen of vragen zijn.

Na elektronische stemming stelt de *Voorzitter* vast dat de Algemene Vergadering van Aandeelhouders met 1.392.271.283 (99,65%) stemmen vóór, 4.823.115 (0,35%) stemmen tegen en 2.015.241 onthoudingen heeft besloten om de Raad van Bestuur met ingang van 19 mei 2017 voor een periode van achttien (18) maanden te machtigen tot uitgifte van gewone aandelen en/of toekenning van rechten tot het nemen van gewone aandelen aan werknemers en/of het management van Aegon N.V. en van alle vennootschappen waarmee Aegon N.V. in een groep verbonden is, in het kader van een concernbreed incentiveplan c.q. het beloningsbeleid van de Raad van Bestuur.

8.4. Machtiging van de Raad van Bestuur tot verkrijging van eigen aandelen

De *Voorzitter* stelt vast dat de volledige tekst van het voorstel tot machtiging van de Raad van Bestuur tot verkrijging van eigen aandelen is opgenomen in de toelichting op pagina 7 van de agenda. De machtiging betreft de verkrijging van eigen aandelen in Aegon N.V. en is gelijk aan die in voorgaande jaren. Hoewel de Nederlandse wet een inkoop van eigen aandelen toestaat tot een maximum van 50% van Aegons totale geplaatste kapitaal, wordt voorgesteld dit te beperken tot 10%. Deze bevoegdheid geeft de Raad van Bestuur de nodige flexibiliteit en de mogelijkheid om snel te reageren op omstandigheden die inkoop van eigen aandelen noodzakelijk maken en kan voor ieder doel gebruikt worden. Indien aangenomen, vervangt dit besluit de in 2016 verleende machtiging.

De *Voorzitter* stelt vast dat er geen opmerkingen of vragen zijn over dit voorstel.

Na elektronische stemming stelt de *Voorzitter* vast dat de Algemene Vergadering van Aandeelhouders met 1.392.607.327 (99,73%) stemmen vóór, 3.734.871 (0,27%) stemmen tegen en 2.765.128 onthoudingen heeft besloten om de Raad van Bestuur met ingang van 19 mei 2017 voor een periode van achttien (18) maanden te machtigen tot verkrijging van eigen aandelen anders dan om niet. Het aantal te verkrijgen aandelen is bepaald op ten hoogste 10% van het totaal geplaatste aandelenkapitaal van Aegon N.V. Gewone aandelen en gewone aandelen B mogen uitsluitend worden verkregen tegen een prijs die niet hoger mag liggen dan 10% boven de bij verkrijging geldende lokale koers van het aandeel.

9. Wat verder ter tafel komt

De *Voorzitter* feliciteert mevrouw Young met haar herbenoeming als commissaris en de heren Connelly, Ellman en Rider met hun benoeming als nieuwe leden van de Raad van Commissarissen en Raad van Bestuur van Aegon. Ook spreekt hij namens de Raad van Commissarissen zijn dank uit aan de heer Levy, die per heden na twaalf jaar terugtreedt als commissaris. De Raad van Commissarissen heeft enorm geprofiteerd van zijn kennis en ervaring. Wij zijn hem zeer erkentelijk voor zijn langdurige inzet en zijn adviezen aan de leden van de Raad van Commissarissen en de Raad van Bestuur. De heer Levy is iemand met jarenlange ervaring die het bedrijfsleven van binnen en van buiten kent. Hij wordt hartelijk bedankt voor alles wat hij voor de Vennootschap heeft gedaan.

De *Voorzitter* bedankt ook het management en alle medewerkers van Aegon wereldwijd voor hun blijvende inzet om onze klanten te helpen verantwoordelijkheid te nemen voor hun financiële toekomst.

10. Sluiting

Niets meer aan de orde zijnde, bedankt de *Voorzitter* alle aanwezigen voor hun komst. Hij meldt dat de leden van de Raad van Commissarissen en de Management Board en medewerkers van Investor Relations na afloop van de vergadering beschikbaar zullen zijn om vragen te beantwoorden. De vergadering wordt om 13.45 uur (CEST) gesloten.

Opgemaakt te 's-Gravenhage op 19 augustus 2017 en vastgesteld en ondertekend op 19 november 2017.

/s/ Rob. J. Routs

Rob J. Routs, voorzitter

/s/ Anne-Marie Roth-Verweij

Anne-Marie Roth-Verweij, secretaris